

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ
INTÉZMÉNYI ÖNKÉNTES PROGRAMOK
LÉTREHOZÁSÁHOZ ÉS MŰKÖDTETÉSÉHEZ

Melléklet

Szakterületi jógyakorlatok gyűjteménye

Szerzők:

Közösségi művelődés: Dr. Kucskárné Izsó Angelika, Vörös B. Zoltán, Tóth-Deme
Anett, Szalai Tünde, Dóri Éva, Kálmán János, Lázár Tünde

Könyvtári szakterület: Bognárné dr. Lovász Katalin

Múzeumi szakterület: Csordás Izabella

AJÁNLÁS

A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt módszertani tevékenysége a kulturális intézményi, így a könyvtári, múzeumi és közművelődési területekre kiterjedő, hosszú távon fenntartható szakmafejlesztést szolgálja. A kulturális alapú közösségfejlesztés, azaz a lokális intézményi és civil együttműködések erősítése mellett a fő célok között kiemelkedő a társadalmi részvétel ösztönzésének támogatása is. Ebben a civil szerveződések szerepe mellett jelentős a helyi lakosok egyéni aktivitásában kibontakozó önkéntes munka megjelenése egy-egy közösségi program során, vagy akár a közintézmény mindennapjaiban is.

A települési adottságok hazánkban eltérőek, így a helyi kulturális intézményrendszer, és a hozzájuk kapcsolódó feladatok is rendkívül sajátos képet mutatnak. Ugyanakkor megtapasztalhattuk, hogy egy-egy szakmai találkozó alkalmával mennyi inspiráló gyakorlati információ cserél gazdát, s a szakemberek mennyire nyitottan és érdeklődően fordultak egymás munkája felé. A kultúra képes „egy fedél alá” gyűjteni a legkülönbözőbb embereket, szakmától, életkortól és érdeklődési körtől függetlenül. Mert a közös cél egyben közösségformáló erő: együtt tenni valamit a közjó érdekében, olyasmit, amire az ember egymagában nem képes, s ami az egyén részvétele nélkül pedig nem lehetséges.

A Cselekvő közösségek projekt keretében szervezett nemzetközi konferenciákon, képzéseken, belföldi és külföldi tanulmányutakon, mintaprojektekben, szakmai napokon ezernyi intézményi jógyakorlattal ismerkedhettünk meg, melyeket útmutatóinkban, szakmai gyűjteményeinkben igyekszünk közzétenni, remélve, hogy sokak számára adhatunk ez által is megvalósítható ötleteket, adaptációs modelleket. Jelen kiadványunk az önkéntes szerepvállalás példáit helyezi fókuszba.

Ajánljuk e kiadványt mindazoknak, akik települési intézményekben, civil szervezetekben vagy önszerveződő csoport keretén belül szerveznek, terveznek közösségi tevékenységeket, ahol az ember jelenti a legnagyobb erőforrást. Példatárunkban a lehető legszélesebb spektrumú gyakorlatokat igyekszünk elérhetővé tenni, a fiatal korosztály érzékenyítésétől az idősebbek tudásának hasznosulásáig, ahol minden tevékenység a közösségiség értékrendjének szolgálatában áll.

Bízunk benne, hogy gyűjteményünk számos új ötlettel gazdagítja a településeken zajló kulturális közösségfejlesztés szolgálatában zajló folyamatokat.

Tartalom

AJÁNLÁS	2
MANÉZS Színházi Szemle – Miskolc	7
A Montázs Egyesület rövid bemutatása	7
Bevezető.....	7
A tevékenység bemutatása.....	8
Erőforrások	8
Eredmények, hatások	9
Adaptációs javaslatok	9
Az önkéntes program megerősítése, fejlesztési tervek	10
Összefoglaló.....	11
Források:	12
Közösségi terek fejlesztése a D2-ben önkéntesek bevonásával – A D2 Táncterem fejlesztés	12
Bevezető.....	12
A projektkörnyezet és célok	13
A megvalósult tevékenységek.....	14
Adaptációs szempontok, javaslatok	15
Összefoglaló.....	16
Források:	16
Önkéntesség egy települési fesztivál szervezésében	16
Bevezető.....	16
A Méz és Meggyfesztivál bemutatása	17
Önkéntesek toborzása	18
Az önkéntes közösségek és általuk végzett tevékenységek bemutatása	18
Az Önkéntesek jutalmazása.....	19
Források:	20
MÉTA Fesztivál - „Helyiérték” Gondolkodók és Alkotók Regionális Egyesülete, Balatonboglár	20
Bevezető.....	20
Tevékenységek.....	21
Eredmények	22
Összefoglaló.....	22
Szatymazi Őszibarack Fesztivál és Falunapok	22
Bevezetés.....	23
A tevékenység bemutatása.....	24
Összefoglaló.....	25
Források:	25

Mi is érték vagyunk! Ifjúsági értékőr csoport Tiszanánán.....	26
Bevezetés.....	26
A program bemutatása	26
Eredményeink.....	28
Összefoglaló.....	29
Források:	29
Strandkönyvtári meseórák Balatonalmádiban.....	31
Bevezető.....	31
A településről.....	31
A jógyakorlat tevékenységei	31
Hatások:	32
Összefoglaló.....	32
Leser Søker Bok (Books for everyone), Norvégia.....	32
Bevezető.....	32
A program háttere:.....	32
A jógyakorlat tevékenységei	32
Hatások:	33
Összefoglaló.....	33
Irodalomjegyzék, hivatkozások	33
Nyelvi Kávéházak (Språkcafé) önkéntesekkel a könyvtárakban, Svédország.....	33
Bevezető.....	33
A program háttere.....	33
A jógyakorlat tevékenységei	33
Hatások:	34
Összefoglaló.....	34
Irodalomjegyzék, hivatkozások	34
Words on Wheels történetmesélők program, Ausztrália	34
Bevezető.....	34
A program háttere.....	34
A jógyakorlat tevékenységei	34
Hatások:	35
Összefoglaló.....	35
Irodalomjegyzék, hivatkozások	35
VoorlessExpress, Hollandia.....	35
Bevezető.....	35
A program háttere.....	36
A jógyakorlat tevékenységei	36
Hatások:	37

Összefoglaló.....	37
Irodalomjegyzék, hivatkozások	37
Get Involved projekt: Volunteermatch.org és a könyvtárak, Amerikai Egyesült Államok	37
Bevezető.....	37
A program háttere.....	37
A jógyakorlat tevékenységei	37
Hatások:	38
Összefoglaló.....	38
Irodalomjegyzék, hivatkozások	38
JÓL TÖRÖDNI - ÖNKÉNTESÉK A KESZTHELYI BALATONI MÚZEUMBAN	39
Összegzés.....	39
A településről.....	39
A múzeumról	39
Az önkéntességről	40
Ajánlás.....	41
MÚZEUMANDRAGÓGIAI MINTAPROJEKT - ÖNKÉNTESÉK A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUMBAN	41
Összegzés.....	41
A településről.....	42
A múzeumról	42
Az önkéntességről	42
Hatások	43
A KÖZÖSSÉG ÖSSZETARTÓ EREJE - ÖNKÉNTESÉK A PÉCSI JANUS PANNONIUS MÚZEUMBAN	44
Összegzés.....	44
A településről.....	44
A múzeumról	44
Az önkéntességről	44
Hatások	45
Ajánlás.....	45
SZEMÉLYESSÉG, ODAFIGYELÉS, KÖLCSÖNÖSSÉG - ÖNKÉNTESÉK A LUDWIG MÚZEUMBAN	46
Összegzés.....	46
A településről.....	46
A múzeumról	46
Az önkéntességről	46
Hatások	48
Ajánlás.....	48

LASSAN, DE BIZTOSAN - ÖNKÉNTESOK A SZÁZHALOMBATTAI MATRICA MÚZEUMBAN	48
Összegzés	48
A településről	49
A múzeumról	49
Az önkéntességről	49
Hatások	50
Ajánlás	51
A NYUGDÍJASOK IS SZERETNEK JÁTSZANI - ÖNKÉNTESOK A MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI MÚZEUMBAN	51
Összegzés	51
A településről	51
A múzeumról	51
Az önkéntességről	52
Hatások	53
Ajánlás	53
AZ ÖNKÉNTESFOGADÁS HULLÁMAI - ÖNKÉNTESOK Az ÓBUDAI MÚZEUMBAN	54
Összegzés	54
A településről	54
A múzeumról	54
Az önkéntességről	55
Hatások	56
Ajánlás	56

KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉSI SZAKTERÜLET

MANÉZS Színházi Szemle – Miskolc

A Montázs Egyesület önkéntességi modelljének fejlesztési terve

Dr. Kucskárné Izsó Angelika

A Montázs Egyesület rövid bemutatása

A Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület magját képező szakmai műhely több évtizede van jelen Miskolc és Borsod-Abaúj-Zemplén megye kulturális életében. 1995-ben, az Avasi Gimnázium intézményi keretei között alakult meg a Ficak Diákszínpad, a Montázs Egyesület majdani szakmai bázisát jelentő alkotói műhely. 2007-ban végzős diákok és pedagógusok közösen határozták el a szakmai műhely hivatalos szervezetté alakítását, hogy tevékenységük számára a korábbinál hatékonyabb kereteket teremtsenek. Így jött létre 2008-ban a Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület.

„Az Egyesület közművelődési, nevelési-oktatási, valamint ezekkel összefüggő kutatási és fejlesztő tevékenységet folytat. Kiemelt céljának tartja a drámapedagógia és a színházi neveléssel összefüggő szakmai tevékenységek megszervezését, lebonyolítását, az ilyen irányú kezdeményezések koordinálását és szakmai támogatását.” (Részlet a szervezet alapszabályából - 2015.) A szervezet megalakulása óta több tucat előadás és száznál is több ifjúsági kulturális esemény köthető az egyesület keretében működő színházi alkotóműhelyek nevéhez.

Bevezető

A Manézs Színházi Szemle első alkalommal 2014-ben a tiszaujvárosi Derkovits Művelődési Központban került megrendezésre. A fesztivál egyaránt szép példája az együttműködésnek és az önkéntes szerepvállalásnak. A találkozó mára a régió legjelentősebb amatőr színházi fesztiváljává fejlődött. A többnapos, mégis családias hangulatú rendezvény céljai: a környékbeli és határokon túli amatőr színházi csoportok számára bemutatkozási lehetőséget biztosít, valamint a meghívott színházi szakemberekből álló zsűri beszélgetések keretében részletes elemző szakmai értékelést és útmutatást ad a csoportvezetőknek. A találkozó országos minősítő fesztiválként szakmai megmérettetést is kínál az erre vállalkozó csoportoknak. A szervezők mind ezek mellett fontosnak tartják, hogy a résztvevők számára az esemény a közösségi együttlétre és a kapcsolatépítésre is lehetőséget adjon.

Az egyesület arra törekszik, hogy minél hatékonyabban érje el a szűkebb és tágabb régió színjátszóit. Ennek érdekében a személyes megszólítás mellett számos fórumon hirdetik az eseményt, amely így lehetőséget ad középiskolás, és felnőtt tehetségek bemutatkozásának és szakmai megmérettetésének, valamint alkalmanként bemutatkozási lehetőséget ad gyermek színjátszó csoportoknak is.

A fesztivál minden évben szeptember harmadik hétvégéjén, a Magyar Dráma napjához kapcsolódóan kerül megrendezésre. A rendezvény két napos, az előadások szombaton és vasárnap zajlanak a Művelődési Központban. A helyszín egyik

problémája, hogy színházi térként csupán egy hagyományos nagyszínpad áll rendelkezésre. Ez azért jelent nehézséget, mert az amatőr csoportok legtöbbször kisebb térben dolgozik, és képzelettel az előadását. A helyzet megoldásaként a szervezők a művelődési ház munkatársaival együttműködve az épület konferenciatermében stúdió színházi teret alakítanak ki. Az eseményt megelőző napon az egyesület vezetői és önkéntesei a tekintélyes méretű ablakokat fekete fóliával takarják le, a színháztechnikai feltételeket pedig az egyesület hang- és fénytechnikai eszközeivel biztosítják. Két évvel ezelőtt a megjelent igényekre reagálva egy nagyméretű öltözőben szobaszínházi tér is kialakításra került.

A Kulturális Központ immár ötödik éve ad helyt az eseménynek, megjelenítve azt saját éves programjában is. Mindez nem csak a partnerség jó példája, hanem az értékeken alapuló, értékközpontú imázsépítés mintája is.

A tevékenység bemutatása

A rendezvényen szinte mindent önkéntesek végeznek. Ez alól kivételek azok a feladatok, amiket a Művelődési Központ kötelezően biztosít: ruhatáros, nézőtéri beengedő (ügyelő,) portás, nagyszínpadi fény- és hangtechnikus. Ezeket a szerepköröket nem tudja átvenni önkéntes, mivel ezt az intézményi működés kereteiben kell biztosítani a befogadó intézménynek. Mindezekon kívül azonban minden más feladatot az önkéntesek látják el. Az ő feladatuk a rendezvényt megelőző napon a stúdió és szobaszínházi terek előkészítése, a fesztivál ideje alatt pedig a regisztrációs és információs pult üzemeltetése, a fellépők fogadása és tájékoztatása, a termek be- és átrendezése, technikai segítségnyújtás a stúdió- és a szobaszínházi térben, az étkeztetés előkészítése, közreműködés a catering ellátásban, konferálás, és fotózás. Mindezekon kívül természetesen még számos olyan tevékenység felmerülhet, amiben szintén csak az önkéntesek segítségével lehet számítani. (Megjegyzendő, hogy a szervezet vezetői is önkéntesként dolgoznak az egyesületben, így a rendezvényeken is.) Az elmúlt öt évben az egyesület középiskolás színjátszói voltak az önkéntesek a rendezvényen, azonban a 2018-as évben már olyan kevesen tudtak részt venni, hogy az egyesület vezetői személyes kapcsolataik révén már az általános iskola 7-8. osztályosait is bevontuk a folyamatba. A „fiatalítás” eredményeként az új önkéntesek részéről egy erős kötődés alakult ki mind az egyesület, mind pedig a „rendezvényszervező” szerep felé. A kötődés révén lehetővé válik, hogy később is bevonhatók lesznek a különböző egyesületi tevékenységekbe.

Erőforrások

Az önkéntesség a civil társadalmi szerepvállalás egyik leginkább mozgósítható erőforrása. Az önkéntesek ad hoc jellegű bevonása miatt nehezen alakul ki kötődés az adott üggyhöz, programhoz, szervezethez. Kiemelt fontosságú tehát, kellő energiát és figyelmet fordítsunk az önkéntesi kör kötődésének megalapozására. Ilyen lehet például a házigazda szerep megismertetése és megszerettetése.

Jelen rendezvény esetében először szükséges volt az önkéntesbevonás lehetőségeinek feltérképezése és azonosítása. Ezután az érintettek meginterjúvolása

következett. Szükséges volt az is, hogy kellően motiváljuk a bevonandókat. Az adott szituációban fontos volt, hogy a megszólítottak az előző tanévben arany minősítést nyert gyermekszínjátszós darabjukat is előadhatták. Nem csupán önkéntesként, hanem előadóként is megjelenhettek tehát az eseményen.

Ezekon kívül fontos volt, hogy minden, a feladathoz szükséges feltételt biztosítson a szervezet, hogy a hiány ne akadályozza a tevékenységet. Mindezen dolgok előkészítésére, megtervezésére humán és anyagi erőforrások is kellettek, melyek a vezetőség feladatkörében összpontosultak.

Eredmények, hatások

A legnagyobb eredmény egy olyan program létrejötte, amely minden érintett számára sok örömet szerzett. A fesztiválon fellépők egyértelműen arról számoltak be, hogy az ellátás minden igényt kielégítő volt, a szervezők minden gondjukra, kérésükre, problémájukra igyekeztek megtalálni legoptimálisabb megoldást, ami minden félnek elégedettségére szolgált. A rendezvény az önkéntesek visszajelzései alapján is eredményes volt, olyannyira, hogy többen jelezték, hogy a következő eseményeken is szívesen vállalnak hasonló feladatokat.

A program hatásai nem pusztán indikátorok mentén mérhetők, hiszen hosszútávon a város közösségének művészetek felé fordulása, művészeti igényessége, a közönségnevelés hatásai mentén is kirajzolódnak. De e tekintetben még jócskán van tennivaló, s talán az önkéntesekkel végzett szórólapozás lehet az egyik megoldás, esetleg egy-egy látványos köztéri megmozdulás, flashmob is szóba jöhet a helyiek figyelmének felkeltésére.

Partnerség tekintetében a kulturális központ nyitott szemlélete, a folyamatos párbeszéd, a feladatok megosztása az egyesületre új feladatot rónak: az önkénteskoordináció tekintetében tudatosabb és tervezettebb szintre kell lépjen, amely már az önkéntesség kultúrájának „intézményesülése” felé mutat. Ez valamennyi együttműködő körében elégedettséget eredményez. Kialakul az érintettség, melyet tovább erősíthet majd az egyesület székhelyének megnyitása is. Az intézmény jellegű működés révén bevonható önkéntesek a külső helyszíneken megvalósuló rendezvényeken is aktív szerepet tudnak majd vállalni.

Adaptációs javaslatok

A fesztiválon minden folyamat egyértelműen le lett osztva, ezáltal világos és átlátható volt a felelősök és a végrehajtók hatásköre és személye is. Mivel egy kis egyesületről van szó, így az új önkéntesek megjelenése a teljes szervezet számára egyértelmű, minden ezzel kapcsolatos információ elérhető és nyilvános a belső kommunikációs csatornákon, és le lettek bontva a feladatkörök is. Sajnálatos módon az egyik nehézség éppen a dokumentáció elkészítése lehet egy ilyen kis szervezetben, mivel erőforrás hiányában csak a legszükségesebb anyagok előkészítésére fókuszálnak. Jelenleg nincs a tevékenységet szabályozó kézikönyv, hiányoznak a belső tájékoztató anyagok. A dokumentumokat pótolják azok a felkészítő beszélgetések, amelyeket minden önkénteseknek biztosít a szervezet, és az azokon való részvétel kötelező,

mivel a feladatok ismertetésén túl egyéb fontos információk is elhangoznak. Az eszközök tekintetében jól áll az egyesület, azonban pihenőhely csak együttműködő partnerek bevonásával biztosítható.

Ami tud működni kicsiben a fesztiválon, az átemelhető az intézményi működésbe azzal a kikötéssel, hogy az egyébként jó önkéntes menedzsmentek mindenképpen kell egy szabályrendszert alkotni, és kialakítani az ehhez szükséges adminisztrációs kereteket.

Az önkéntes program megerősítése, fejlesztési tervek

Több olyan tevékenység van, amelyek mindenképpen szükségesek az önkéntes program megerősítéséhez az egyesületben az intézményjellegű működés megkezdése előtt. A *Gyakorlati útmutató Intézményi önkéntes programok létrehozásához és működtetéséhez* című kézikönyv alapján egy új program elindításához kapcsolódó lépéseknél az egyesületre vonatkozóan az alábbiakat fontos átgondolni:

1. Az ötlet nem elég. Az egyesület mindig is önkéntesekkel dolgozott, azonban ennek sohasem adott rögzített, mindig és mindenhol alkalmazható és érvényes kereteket.
2. A szükséglet nyilvánvaló, de fontos a tevékenységek feltételeinek és kezdetének tisztázása is.
3. A feladat-meghatározás ne csak ad hoc jelleggel történjen, hanem rögzítve legyen írásban, hogy később ne okozzon gondot a folyamatkövetés, esetleg a számonkérés.
4. A szervezetbe illesztés során ne ide-oda kerüljenek az önkéntesek, hanem legyen erre kijelölt személy pl. a vezetésben, aki koordinálni tudja őket.
5. A költségvetésben legyen külön keret az önkéntesekre, amelyből étkeztetésük, utazásuk és esetlegesen a jutalmazásuk finanszírozható (ehhez lehet kérni pénzbeli, vagy nem pénzbeli támogatást gazdasági társaságoktól).
6. Az adminisztrációnak pontos és következetes, előre lefektetett rendszer szerint kell működnie.
7. Szélesebb körű toborzással és kiválasztással több olyan önkéntes elérhető, aki nem csak lelkesedéssel, de esetlegesen szakmai tudással is rendelkezik a feladatok elvégzéséhez.
8. Vannak biztonsági szempontok a saját befogadó helynél, amelyek speciális intézkedéseket kívánnak az egyesülettől. Ezeket előzetesen át kell gondolni a vezetőségnek.
9. Az önkénteseket írásban előre lefektetett módszer és rendszer szerinti képzésekkel kell felkészíteni a feladatra.

10. Az önkéntes tevékenység elindítása előtt széles körben tisztázni kell minden ezzel kapcsolatos dolgot, hogy minden résztvevő megelégedésére szolgáljon a tevékenység.

Összességében a már meglévő dolgok rendszerbe szerkesztésére új szemléletmódot kell kialakítani, amely rugalmasságot és nyitottságot kíván az érintettektől. Fontos, hogy a belépő önkéntesek komfortérzete megmaradjon, de tevékenységük sokkal szabályozottabb legyen, mindenki tisztában legyen a feladatával, és az azzal járó kötelezettségekkel, felelősséggel. Ez lehetővé teszi az önálló munkavégzést is, ami az önkéntesben megeremti az elismertség, és bizalom érzetét, ami nagyban megkönnyíti a kötődés és bevonódás kialakulását is. A már egyszer pozitív élménnyel távozó önkéntes vissza fog térni, mivel olyan szabadidős elfoglaltságot talál, amelyben nem csak örömet leli, de megbecsülést is kap az őt foglalkoztatók részéről.

Itt kell megjegyezni, hogy a szükség ellenére sem lehet feltétlenül minden jelentkezőt befogadni önkéntes feladatra, hiszen egy rosszul választott önkéntes tönkre teheti a programot, ezzel sok ember munkáját is. Ezért fontossá válik az önkéntesek kiválasztása, ami külön erőforrásokat igényel, azonban a befektetett munka mindenképpen hasznos, és hosszútávon megtérül.

Első körben az alábbi lépések javasoltak a szervezet számára:

1. A szervezetben végzett önkéntes munka kereteinek meghatározása és dokumentálása, ideértve a szükséges erőforrások feltérképezését és rögzítést is.
2. A toborzás és kiválasztás rendjének meghatározása.
3. A dokumentálás rendjének és felelősének meghatározása, rögzítése.
4. Az önkéntesek felkészítésének és irányításának meghatározása, az ehhez szükséges erőforrások (humán és eszköz) hozzárendelése.

Amennyiben ezeket az alaplépéseket elvégzi az egyesület, biztosított lesz a kerete az önkéntesek foglalkoztatásának az új működési struktúrában is.

Összefoglaló

„A nagy létszámban megjelenő önkéntes csoportok fontos hitelesítői és hírvivői lehetnek az adott kulturális intézményeknek. Egy rosszul irányított, vagy egészségtelen belső szerkezettel rendelkező intézményben kisebb valószínűséggel maradnak meg hosszú távon elkötelezett önkéntesek.”¹ Fontos tehát, hogy körültekintően végezzük az önkéntesek fogadásának előkészítését, a kiválasztásukat és a feladataik meghatározását is, hiszen ők is az intézmény szócsövei, hírvivői

¹ Buzai Csaba, Faár Tamara, Varga Albin: A KULTURÁLIS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS GYAKORLATA 44379-4/2017/KOZGYUJT AKKREDITÁCIÓS SZÁMÚ KÉPZÉS, III.2. ÖNKÉNTESMENEDZSMENT című tanegységének elméleti oktatásához (10. oldal)

lesznek. Nem mindegy, milyen kép alakul ki bennük a helyről és közegről, amelyben tevékenykedniük kell.

Lényeges, hogy mielőbb létrejöjjenek azok az egyesületi eljárásrendek és dokumentumok, amelyekkel az önkéntes munka szabályozható lesz, és minden tekintetben tiszta, nyílt, átlátható rendszerben tud majd működni a szervezeten belül. A feladatkörök tisztázása csak az első lépés, a folyamatnak mindvégig pontosan leírhatónak és dokumentálhatónak kell lennie.

Az új típusú, immáron nem csupán az adományozáson, jótékonykodáson alapuló önkéntesség széleskörűen tudja segíteni, támogatni a szervezetek, intézmények munkáját, jelentős gazdasági erőforrást jelent, ehhez azonban új típusú szemlélet is szükséges a fenntartók, vezetők részéről. Mindez véleményem szerint könnyebben megvalósítható egy olyan helyen, amelyet egy kis egyesület működtet, mint a nagyobb, önkormányzatok által fenntartott kulturális intézményekben.

Források:

Buzai Csaba, Faár Tamara, Varga Albin: A KULTURÁLIS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS GYAKORLATA 44379-4/2017/KOZGYUJT AKKREDITÁCIÓS SZÁMÚ KÉPZÉS, III.2. ÖNKÉNTESMENEDEZSMENET című tanegységének elméleti oktatásához Gyakorlati útmutató Intézményi önkéntes programok létrehozásához és működtetéséhez (szerkesztő: Csordás Izabella) Cselekvő közösségek projekt - első kiadás 2017.

Közösségi terek fejlesztése a D2-ben önkéntesek bevonásával – A D2 Táncterem fejlesztés

Vörös B. Zoltán

Bevezető

A D2 Ifjúsági Központ 2013-ban jött létre a Szegedi Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft részeként. A szervezet életében az önkéntesség nemzetközi és helyi formában is jelen van. Honlapjukon a központ aktivistái e sorokban foglalták össze működésüket: „Az ifjúsági iroda és közösségi tér egyszerre hozza vissza a klubok, klubtevékenységek értékeit és információkkal, tanácsokkal szolgál a betérő fiatalok számára. Célunk, hogy a hozzánk betérő 13-29 éves fiatalok számára lehetőséget biztosítsunk különböző tevékenységek kipróbálására, ötleteik megvalósítására, akár nemzetközi projektek megszervezésére.”² Klubfoglalkozások keretében főként média, zene- és táncfoglalkozásokkal várják az érdeklődőket, de nyitottak minden kezdeményezésre. Kö7-Középiskolások Hete rendezvénysorozat címmel középiskolásokat megcélzó programot hívtak életre Szeged város ifjúsági közösségi tereinek és kulturális intézményeinek közös szervezésében. Kiemelt

² <http://d2szeged.hu/rolunk/> (letöltés: 2019.08.16.)

szerepük van a város IKSZ tevékenységeinek koordinálásában, rendhagyó órákat és ifjúsági rendezvényeket tartanak, s rendszeres szervezői és résztvevői a szegedi SZIN Civil falu programjának. A városban betöltött közösségépítő szerephez kapcsolódó közösségi terek működtetése jelentős feladatot ró a szervezetre.

Az ismerkedésre, kapcsolattartásra és közös munkára alkalmas színterek biztosítják a fiatalok számára az önmegvalósítás és a közösségi folyamatok helyszínét, ahol a találkozás és a szabadidő hasznos eltöltése mellett a tapasztalatszerzésnek, az egymástól tanulásnak és a kollektív feladatvégzésnek is fontos szerep jutott.

A szegedi D2 Ifjúsági Központ több közösségi térrel is rendelkezik, melyeket folyamatosan fejlesztenek a változó igényeknek megfelelően. A D2 központ fontos elve, hogy a településen mind szélesebb körű társadalmi aktivitás és beágyazódás mellett biztosítsa működését. Ennek szellemében oldották meg a D2 régi épületében erős fejlesztésre szoruló több helyiség felújítását is egy közösségépítő program keretében. A D2 Ifjúsági Központ szakemberei a tervezésbe és a kivitelezésbe bevonták a fiatalokat és más civil szervezetek tagjait önkénteseit, valamint építési szakembereket. A közös munka eredményének közösségi céljai mellett a megvalósítás összekovácsolta a régi és az új D2 klubtagokat. A feladatok végrehajtásában fiatalok és idősebbek egyaránt részt vettek, így a generációk közti kapcsolat is erősödött. A fiatalok ma is örömmel mutatják meg, hogy melyik teremben mit is készítettek ők. Büszkék a munkájukra és a közösségre, amelynek tagjai lehetnek.

A projektkörnyezet és célok

**„Itt mindent
közösen
csinálunk, így
akinek jó ötlete
van,
megvalósítjuk,
akármilyen régen
jár hozzánk”**

Szeged, Csongrád megye székhelye, és a Dél-Alföldi régió központja. A gazdasági és közigazgatási szerep mellett a Szegedi Tudományegyetemnek és a középiskoláknak köszönhetően fontos kulturális és tudásközpont is a régióban. A város több, mint százhetvenezer lakosából, mintegy ötvenezer 29 év alatti fiatal. Ifjúsági közösségi terekre tehát szüksége van a településnek, erre az igényre született meg a D2 Ifjúsági Központ, amely a Szegedi Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft. részeként működik. A fiatalok kíváncsiak azonban folyamatosan és gyorsan változnak, ezért a közösségi tereket folyamatosan fejleszteni kell,

melyek része a fizikai átalakítás is. Hasonló helyzetben erre az időre általában lezárják a felújítás alatt álló területet, míg az építőmunkások dolgoznak, majd az ünnepélyes átadót követően a megújult tér rövid időn belül lelakottá válik. Mindezek tanulságai után a D2 munkatársai másik utat választottak.

A helyiség egy alagsorban található, ahol a vizesedés is fejtörést okozott. Ezért szükségessé vált néhány, a D2 Ifjúsági Központtal kapcsolatban álló szakember bevonása. Ők megnézték és véleményezték a terveket, javaslatot tettek a költséghatékony, mégis tartós megoldásra. Ők az előkészítő szakaszban vettek részt, illetve a tényleges munkavégzés során ellenőrizték a szakszerű végrehajtást.

A cél, tehát egy meglehetősen rossz állapotban lévő táncterem rendbetétele és a különböző tematikus klubok fiataljainak közösséggé formálása volt. Mindezt úgy szerették volna megvalósítani, hogy tartós eredményt lehessen felmutatni.

Az épület felújításába már a tervezésnél bevonták a fiatalokat, és kikérték szakemberek tanácsát is, akik véleményükkel, szaktudásukkal szintén önkéntesen segítettek. A fizikai tevékenység megkezdésekor a balesetvédelmi oktatást követően, mindenki képességeihez és korához mértén kapott feladatot. Ki falat bontott, törmelékkel cipelt, takarított, szerszámokat tisztított, festett, ki a frissítőről gondoskodott.

Adott volt tehát a helyiség és több csapat fiatal, elsősorban középiskolás és általános iskola felső tagozatos diákjai. Ők a tevékenység haszonélvezői és résztvevői is egyszerre. A motivációt elsősorban a rendezett környezet iránti vágy és a közösségi létből adódó előnyök adták.

A megvalósult tevékenységek

Az ütemezés egy előkészítő, két megvalósítási, és egy utógondozási szakaszra bontható. Az első etapban a tervezéssel egyidejűleg területrendezés folyt. A megvalósítási szakaszban, a sérült vakolat eltávolítására és a festésre került sor. Az utógondozás, takarítás, használatba vétel és a projekt eredményeinek bemutatása volt.

A projekt egy helyzetelemzéssel és a költségek kiszámolásával kezdődött. Meg kellett állapítani, milyen eszközökkel rendelkezik a szervezet, és mit kell beszerezni, lényegében egy erőforrástérkép készült. Át kellett gondolni a tevékenység ütemezését, a szerszámok és munkavédelmi eszközök beszerzését. Szerencsére ezek jelentős részét szervezeten belül meg lehetett oldani. A termet használó fiatalok véleményének megismerése kulcsfontosságú volt a jövőbeli elköteleződés érdekében, így azokat a megvalósíthatóság keretein belül beépítették a tervekbe. Ki kellett jelölni a napokat, és arra az időpontra szervezni egy-egy csapatot. Alkalmazkodva a célcsoport mindennapjaihoz, a legjobb időpont hétvégére esett értelemszerűen, hiszen ekkor ért rá a legtöbb résztvevő. Az egyik legnehezebb feladat volt a megfelelő létszámú önkéntes csoportok egy helyre szervezése, mert nem lehettek túl sokan egyszerre a munkaterületen, de az adott feladathoz szükségesnél kevesebben sem. A vegyes korosztály nagy odafigyelést igényelt, hiszen a kisebbeket nem lehetett veszélynek kiténni ezért nekik külön feladatok jutottak a háttérben, biztosítva, hogy ők is részesek legyenek a folyamatnak és az élménynek, ugyanakkor biztonságban tudhatták őket a szülők és a szervezők is. E korosztály folyamatos felügyeletét is el kellett látni, ezért a tevékenységet úgy szervezték, hogy ez biztosított legyen.

A projekt eredményeképpen a D2 ifjúsága gazdagodott egy megújult táncteremmel, amely a fiatalok keze munkáját is magán viseli. A kitűzött célokat sikerült elérni, hiszen egy igazi csapatá váltak a résztvevők. Olyanok is segítettek, akik nem, vagy csak alkalmanként használják a területet, mert másik közösségbe járnak. Így az egyes klubokba járók is megismerhették egymást. Mindenki büszke a munkájára, és lelkesen meséli az élményeiket. Az a cél is teljesült, hogy tartós legyen az eredmény, ugyanis mindenki vigyáz a frissen festett felületekre.

A D2 közösségére jó hatást gyakorolt a projekt, erősödött a kohézió, és új fiatalok is érkeztek a projekt következményeként. A szebb környezet vonzóbb, a személyes kötődések pedig erős kohéziót alakítottak ki. Azok közül is többen visszatértek, akik csak a felújítás élménye miatt érkeztek a közösségbe. A közös tevékenységnek tehát megtartó ereje van.

Adaptációs szempontok, javaslatok

A tapasztalatok azt mutatják, hogy mindenképpen érdemes volt végig vinni a projektet. A közös munkának erős összetartó ereje van, főképp, ha a végeredmény látványos és tartós. Ebben az esetben a fenntarthatóság biztosított, naponta megtekinthető, tapasztalható. Az emberi kapcsolatok szorosabbá váltak. Az is egy részeredmény, hogy a fiatalok megismerték a munkavégzés élményét, és élvezik a jól végzett közös fáradozás eredményét. A közösség tagjait minél korábban be kell vonni a projekttevékenységekbe, már az előkészületek első pillanatától kezdve. Ha így teszünk, biztosan ott lesz mindenki a kijelölt napon, ezáltal a kevés résztvevő kockázata is kiküszöbölhető. A biztonság kivételével nagyon fontos a rugalmas tervezés. Nem gond, ha véletlenül nem sikerül pontosan kikeverni egy színt, vagy valami egy picivel kisebb, vagy nagyobb. A munkafolyamat is életszerűvé válik azzal, ha a kisebb változásokhoz gyorsan tudunk alkalmazkodni.

Ha bárki hasonló projektbe szeretne kezdeni, érdemes átgondolni, a cél elérését szolgáló résztvevényeségeket pontosan és reálisan. Alapos tervezést igényel az egyes munkafolyamatok ütemezése, a résztvevők készségeinek, képességeinek tényleges ismerete, a megfelelő létszám biztosítása és az eszközök mennyisége, minősége. Csak olyan részfolyamatokat bízunk a közösség tagjaira, melyekkel magabiztosan meg tudnak birkózni. Figyelni kell arra, hogy ha túl sokan vannak, nem tudnak megfelelő feladatot kapni, és ha unatkoznak, nincs élmény és személyes produktum, így nem alakul ki a kötődés sem. A résztvevők életkorára is ügyelni kell, a legkisebbeket sem szabad kihagyni a folyamatokból, de nem is veszélyeztethetik saját és mások munkáját.

Sok apró, nem feltétlenül anyagi buktató lehet, például a festéshez például fel lehet használni maradék festékeket, csupán tervezni kell ezzel is.

A biztonság, azonban nem lehet alku tárgya. Már a tervezéskor a legnagyobb figyelmet kell erre fordítani.

Összefoglaló

Tanulásgként mindenképpen elmondható, hogy az önkéntességet élményközpontúvá téve olyanok is kedvet kapnak hozzá, akik addig nem akarnak önkéntesek lenni. A közösségépítési folyamatban rendkívül jó módszer a közösséget szolgáló közösségi munka. Jelen projekt hozadéka egy megerősödött, létszámban is gyarapodott, fiatalokból összekovácsolódott csapat és egy megújult közösségi tér, mely eredmények hosszútávon fenntarthatók. Több hasonló projekt is zajlott már a szervezet életében, és a tapasztalatok minden esetben pozitívak.

Források:

<http://d2szeged.hu/> (letöltés: 2019.08.18.)

www.facebook.com/D2Szeged (letöltés: 2019.08.18.)

<https://szeged.hu/hirek/26321> (letöltés: 2019.08.18.)

Önkéntesség egy települési fesztivál szervezésében

Tóth-Deme Anett

Vörösmarty Mihály Művelődési Ház, Szank

Bevezető

A *Vörösmarty Mihály Művelődési Ház* az 1950-es években épült, 1975-ben került átadásra a bálterem és a fix székekkel rendelkező moziterem, melyben egészen az 1990-es évek végéig rendszeres vetítések folytak. Az épület a 21. századra nagyon rossz műszaki állapotba került, elavult burkolattal és mellékhelyiségekkel rendelkezett, illetve szükségessé vált a fűtésrendszer korszerűsítése és a nyílászárók cseréje. A fenntartó Szank Községi Önkormányzat 2008-ban pályázott az Integrált Községi és Szolgáltató Tér címre, mely biztosította a korszerűsítés költségeit. 2013. márciusában adták át a 45 millió forintos Darányi Ignác Terv támogatásából megújult Vörösmarty Mihály Művelődési Ház és IKSZT-t. Az átalakítások során az épület alapterületét megnövelték, infrastruktúráját felújították, és bútorzatait lecserélték. Az Információs Pontként kialakított terem az e-Magyarország Pont, az Ifjúsági Információs Pont és Falugazdász Iroda befogadását célozza. Az újra nyitás után egy teljesen modern, többfunkciós épülettel gazdagodott a település, de több éves zárva tartás miatt annak tartalommal való megtöltése és az emberek visszacsalogatása nagy kihívást jelentett. Az IKSZT kialakítása után további nagyobb volumenű beruházás is megvalósult a településen (Ízek Háza gasztró-turisztikai rendezvényház, konditerem, sószoza, 1956-os Büszkeségpont és Sportszálló kialakítása) így szükségessé vált, hogy a közművelődési szakember ne csupán a Művelődési Ház alaptevékenységét, hanem a többi intézmény működését és rendezvényeit is koordinálja, és a civil kezdeményezésekben, illetve nem önkormányzati szervezésű rendezvényekben is szakmai és infrastrukturális segítséget nyújtson. Összesen 7 munkatárs látja el a számos szolgáltató funkció működtetésével, biztosításával kapcsolatos feladatokat. Tudatos tervezésre és a lakókkal való folyamatos kommunikációra volt szükség a

szolgáltatások teljes kialakítása érdekében. A közművelődési dolgozók a rendezvények szervezésében fontosnak tartják a tudatos tervezést és a rendszerességet. A lakosságot egyre nehezebb plakátokkal és újságcikkekkel elérni, az újra nyitás óta minden települési intézménynek saját honlapja és facebook profilja van, havi programajánló szórólapja, illetve igyekeznek minden program szervezésébe bevonni valamelyik helyi civil szervezetet, intézményt vagy baráti közösséget is.

A Méz és Meggyfesztivál Bács-Kiskun megye legnagyobb és legsokszínűbb gasztronómiai fesztiválja. Szankon elsősorban a homokos talajnak köszönhetően különleges ízvilágú meggy terem. Erről a területről származik a hazánkban egyedülálló selyemfű méz is, amely az itt termő vad-dohánynak köszönhető. Mindkettőt ünneplik a fesztiválon, ahol helyi mézes és meggyes finomságok, Meggykirálynő és Mézkirály választás, valamint számtalan más program várja a gyermekeket, felnőtteket egyaránt.

A Méz és Meggyfesztivál a település legnagyobb nyári rendezvénye. 2009 óta minden évben a meggy érésének idején, általában június végén kerül megrendezésre. A fesztivál kétnapos, ahol a vendégek megismerkedhetnek és kóstolhatják a helyben készített mézeket és a helyben termelt meggyet, valamint az ezekből készült gasztronómiai ínyencségeket. A szórakozásról neves sztárvendégek – énekesek, humoristák, színészek, ügyességi versenyek, változatos és ötletes programok gondoskodnak. A fesztivál specialitásai: a meggybólé, meggypálinka, meggylekvár, csokis meggy, meggyes rétes, meggyes lepény és a helyi mézkülönlegességek – közöttük a selyemfű méz is. Hagyomány a Meggykirálynő és Mézkirály Választás, valamint az Aranytepsi süteménykészítő verseny.

A rekordkísérletek között szerepelt már a világ leghosszabb (3,62 km) mézesmadzagjának elhúzása; a világ legnagyobb meggy – Magyarország térképének az elkészítése; a léggömbökből készülő mézsejt, benne páros meggyel, amit több mint ezer ember segített „kirajzolni”. Elkészült a világ leghosszabb (4,4 m) meggyes-mézes lángosa, és legtöbb meggyes-mézes sütemény egyszerre kóstolásának a rekordja, amely 420 fő.

A településen kívül legtöbbször a környékről érkeznek a fesztiválra, de az ország más tájairól, még külföldről is idelátogatnak, hogy résztvevők lehessenek a rendezvényen. Az első két évben a fesztiválon kevéssé ezer fő alatti volt az érdeklődők száma. A 3. fesztiválon több mint ezren vettek részt. 2012-től a rendezvényen résztvevők száma meghaladta a 2 ezer főt. A fesztivál programsorozatát évről-évre, újabb és újabb érdekes és ötletes programokkal bővítik a szervezők. forrás: <http://mezesmeggy.hu/> (letöltés: 2019.08.12.)

A Méz és Meggyfesztivál bemutatása

Az önkéntesek széleskörű bevonására kiváló példa a szanki *Méz és Meggyfesztivál*, melyet egy helyi egyesület elnöke ötlete alapján a települési önkormányzat a civil szervezetekkel és intézményekkel közösen valósít meg. A rendezvény alapja a környezeti feltételek, természet adta helyi értékekből indul ki, Szankon a homokos talajnak köszönhetően különleges ízvilágú meggy terem és a Kiskunság az a terület, ahonnan a selyemfű méz származik.

A több, mint egy évtized alatt falunapból Dél-alföldi jelentőségű fesztivállá nőtte ki magát, a sztárfellépőkön, hang és fénytechnikai, fotós és videós személyzeten kívül szinte minden programelemét helyi és kistérségi civil szervezetek vagy közösségek

bevonásával valósítja meg, 150 fős önkéntes csapat segíti a lebonyolítást. A két napos rendezvény már több, mint 5000 vendéget vonz, sőt az esti programokat egyszerre 2 500 ember kíséri figyelemmel, amely a térségben példátlan rekord. Ezek az eredmények, valamint a vendégek és az üzleti partnerek elégedettsége tette egyértelművé a folytatás fontosságát, melyet az önkéntesek is támogattak.

Önkéntesek toborzása

A településnek nagy előnye, hogy szinte mindenki ismer mindenkit. Voltak önkéntesek, akiket a művelődési ház dolgozója egy szervezet vagy intézmény vezetőjén keresztül keresett meg úgy, hogy tudta, hogy a közösség tagjai miben jók, milyen érdeklődési körük van, és rájuk bízta az adott munkaterület megvalósítását, háttérbe vonult és az önkormányzat a pénzügyi támogatást adta a tevékenységhez. Az évek során voltak, akik a sikert látva felbuzdultak és jelentkeztek, hozzáadtak a fesztiválhoz.

Az önkormányzat mindig írásba foglalja a segítőinkkel való együttműködés kereteit, a közösségi szolgáltatóktól jelentkezési lapot kérünk, illetve az oktatási intézménnyel partneri szerződést kötnek, a többi önkéntessel pedig önkéntes szerződést kötnek.

Az önkéntes közösségek és általuk végzett tevékenységek bemutatása

Promóció – Nincs az a jó rendezvény, amely sikeres tud lenni, ha az emberek nem tudnak róla. Az esemény plakátjait, szórólapjait, a rádiós spotokat és a beharangozó videókat szakemberek készítik, ezek terjesztését azonban helyi fiatalokra bízuk. A szomszéd településekre járó diákokat megkérjük, hogy a környező településeken helyezték ki a plakátjainkat, a szórakozóhelyeken, oktatási intézményekben, és Tourinform Irodában helyezték ki szórólapunkat, és facebookon is osszák meg ezeket.

A Szanki Maci Laci – A legelső rendezvény óta az esemény kabala figurája a maci, akinek bár jelmeze már lecserélődött, viselője nem, minden évben egy énekes-zenész kollégánk ölti magára, aki szívesen fotózkodik az emberekkel, illetve fesztivál dalokat is ír, melyeket szívesen előad.

Információs pult – A rendezvény bejáratánál helyezkedik el az információs pult, ahol programajánlót osztogatnak a helyi könyvtáros és a pedagógusok, illetve itt lehet jelentkezni a dottóra is.

Dottó idegenvezetés – A rendezvény bejáratától óránként indul a dottó városnéző kisvonat. A járaton egymást váltva pedagógusok kísérik a vendégeket, felkészülnek a település nevezetességeiből, és idegenvezetést tartanak.

Statisztika – Az információs pult mellett közösségi szolgáltató fiatalok és gyakran önkéntes barátaik leszólítják a látogatókat, hogy honnan érkeztek és hol hallottak a fesztiválról. Ez nagy segítség a következő évi kampány tervezésében.

Pénztár – A rendezvény 0. napján belépőjegyet szedünk, általában ekkor érkeznek a nagyobb sztárfellépők, illetve hajnalig diszkót tartunk. A nyugtatömböt és kasszát a Polgármesteri Hivatal dolgozói kezelik, a karszalagok felragasztásában viszont szintén önkéntes diákok segítségét kérjük.

Meggyes sütemények – Településen helyi értéké nyilvánították Juli néni házi rétesét, és az eredeti recept alapján mintegy 20-30 fős óvodai dolgozókból (óvónó,

dadus, konyhás) és a szülői munkaközösségből álló csapat reggeltől estig készíti a meggyes rétest.

Meggybólé – A kb. 100 liter meggybólét az Együtt Szankért Egyesület egy titkos recept alapján készíti el előző nap, majd a rendezvényen szintén az önkéntes diákok, fiatalok kínálják.

Meggylekvár főzés – A Szanki Nyugdíjas Klub tagjai több napon keresztül nagy üstben főzik a tradicionális recept alapján készülő meggylekvárt, üvegezik, illetve a helyszínen is készülnek egy látványfőzéssel.

Mézkirály vetélkedő – A kistérségben él Bartalos Tamás erőemelő bajnok, aki saját eszközeivel kitelepül a rendezvényre és keresi a „Mézkirály” -t.

Aranytepsi Díj – Kistérségi szinten kerül kiírásra a felhívás, miszerint keresik a legfinomabb mézet és/vagy meggyet tartalmazó süteményt. A helyiek ebben is mindig összefognak, az intézmények és szervezetek is buzdítják egymást, hogy minél több sütemény induljon a versenyen, melyet a zsűrizés után a látogatóknak kínálnak fel.

Fellépők – A műsorban mindig lehetőséget biztosítanak a helyi amatőr csoportok szereplésére. Lelkesen készülnek a nyugdíjasok, az óvodások és az iskolások is egy műsorral, akik szereplésükért nem várnak díjazást.

EFI – A Kiskunmajsai Egészségfejlesztési Iroda szintén a programot színesíti, kitelepülnek rendezvényre különböző egészségügyi állapotfelmérésekkel és tanácsadásokkal, szórólapokkal.

Fotó, Videó – Bár van a rendezvénynek hivatalos fotósa és videósa, de ők a profi gépekkel inkább a színpadra koncentrálnak. Mindig vannak önkéntesek is, akik a kísérő programokat, forgatagot, gasztronómiai részt, játszóházat és a macit fotózzák.

Karbantartók, szemétszedők, takarítók – E feladatot rendszerint önkormányzati alkalmazottak végzik önkéntesként, de szívesen társul hozzájuk 1-2 ismerős is, hiszen cserébe ingyenes belépést kapnak a 0. estére.

Polgárőrök – A Polgárőr Egyesület tagjai önkéntesként segítik a helyszínen a beléptetést, a parkolást, illetve néhányan a település utcáin járnak a bűnmegelőzés érdekében.

Támogatók – Bár ők nem a hagyományos értelemben önkéntesek, hiszen nem idejüket és munkájukat, hanem pénzüket adják a fesztiválhoz, de megfigyelhető az a tendencia, hogy a vállalkozók felkeresik és buzdítják egymást, hogy a másik is tegyen hozzá egy bizonyos összeget vagy ajándécsomagot a rendezvényhez, ezért a szervezők szintén segítőként tekintenek rájuk.

[Az Önkéntesek jutalmazása](#)

A főszervező települési önkormányzat számára fontos, hogy bár sok tevékenységért nem tud fizetni, de valamilyen juttatásban részesítse őket, így a rendezvény két napján ebédet és vacsorát is kapnak. A fesztivál összes dolgozójának, önkéntesének fesztivál-logós pólót kell viselniük, melyet a rendezvény után megtarthatnak. Ezt mindig örömmel fogadják, szívesen elteszik emlékebe. A fesztivál után 1-2 héttel, mikor már kipihenték magunkat, de az élmények még frissek, egy közel 200 fős „köszönetnyilvánító” vacsorát szerveznek. A vacsora előtt minden csoport munkaterületenként megbeszéli tapasztalatait, összeírja, hogy következő évben

milyen változtatások szükségesek, és ismertetik a főszervezőkkel. Végül a Polgármester Úr megköszöni a segítségüket, majd közösen elfogyasztják a szintén önkéntesek által készített vacsorát.

Források:

Vörösmarty Mihály Művelődési Ház portfólió, Szank. Tóth-Deme Anett 2018.

<http://mezesmeggy.hu/> (letöltés: 2019.08.15.)

<https://szankmuvhaz.hu/2019/05/31/xi-mez-es-meggyfesztival-06-28-29/> (letöltés: 2019.08.15.)

MÉTA Fesztivál - „Helyiérték” Gondolkodók és Alkotók Regionális Egyesülete, Balatonboglár

Szalai Tünde, Dóri Éva

Bevezető

A Méta Fesztivál gyermek és ifjúsági néptáncsoportok koreográfia versenye, melyet 1997 óta rendeznek meg minden évben pünkösdkor Balatonbogláron. A rendezvény 600-800 versenyzővel, kb. 100 kísérővel és az országban egyedülálló módon 60-80 önkéntes segítővel valósul meg évről évre.

Balatonboglár a Balaton déli partján fekvő közel 6000 lelkes kisváros. 1998-ban itt alakult meg a mára országos hírnévnek örvendő Helyiérték Egyesület. A szervezet alakulásakor elsődleges cél volt, hogy jogi háttérrel biztosítsanak fiatal közösségek, és a kreatív ötletek számára azzal a feltétellel, hogy az legalább 2 embernek épülésére váljon. Az alapító tagok között - az akkor már 5 éve működő IFI KLUB tagjai voltak jelentős számban. Zömében még diákok voltak és jellemzően hétvégeken jártak csak haza. Az egyesületben igen szigorú szabályok vannak. Csak az lehet tag, aki legalább egy évig meggyőző önkéntes munkát végez a csapatban bizonyítva, hogy tenni akar a közösségért, a célkitűzéseikért. Az önkéntesség nagy szerepet játszik életükben. Évente 70-100 fő dolgozik a közösségi célok megvalósításáért, jellemzően a Balatonboglár város kiemelt rendezvényei között szereplő három egyesületi fesztivál keretében: a Légrádi Antal Tehetségkutató Rockfesztivál, a MÉTA Fesztivál (gyermek és ifjúsági néptáncsoportok koreográfia versenye) és a „Jazz és a Bor” fesztiválja. Folyamatos munkálkodásuknak köszönhetően számos közösségi program kezdeményezői a városban, térségben. Mottójuk sokat elárul: „Mi lehet jobb annál, mint szeretni, amit csinálunk, és tudni, hogy annak értéke is van?” (Katherine Graham) A Helyiérték Egyesület már kezdetek óta dolgozott önkéntesekkel, ám akkoriban ez nem tudatos tevékenység volt. Regisztrált önkénteseket alkalmazó szervezet a 2005-ben megjelenő önkéntes törvény nyomán lett. Az egyesület rendelkezik szerződött önkéntesek nyilvántartásával, rendezvényekhez kötötten jelenléti ívekkel, szerződésekkel. A közös munka elengedhetlenné tette, hogy az önkéntesek részesüljenek képzésekben, csapatépítő programokban, és rendszeres

visszacsatolást kapjanak az eredményekről, mindemellett javaslataik, ötleteik nem csak meghallgatást nyernek, hanem beépülnek a munkába.

A Méta Fesztivál szakmai céljai között fontos, hogy az ifjúsági korosztály számára lehetőséget adjanak arra, hogy a bemutatkozás mellett közösségi programok révén erősítsék összetartozásukat (versenyek, játékok, sport), és a közös tevékenységek során megismerhessék az ország különböző részeiről érkező csoportokat is. A néptánc népszerűsítése, a szakmai versenyek elfogulatlan értékelése és a közösségek megerősítését szolgáló szakmai programok megvalósulása során a fiatalok identitástudata, hagyományok iránti tisztelete erősödik, és példamutató csapatmunkát tapasztalhatnak meg az ott töltött 3 nap során. Önkénteseink szerepvállalása nélkül ezen céljaink nem valósulhatnak meg.

Tevékenységek

A gyermek és ifjúsági néptáncscsoportok anonim koreográfia versenyének kiírása 2,5 hónappal előzi meg a rendezvényt. A versenyprogram mellett ingyenes táncház, pünkösdi király- és királynőválasztás, futóméta népi sportjáték és népi kirakodó vásár várja az résztvevőket. A meghirdetés mellett gondoskodni szükséges a fesztivál technikai hátterének biztosításáról (helyszín, hang és fénytechnika, pálya) és a résztvevők ellátásáról (szállás, étkezés, szabadidős programok). A fesztiválon évről-évre részt vevő 25-30 csoport (összesen 600-800 gyermek) jelenlétének és tartalmas időtöltésének logisztikai munkálatai hatalmas erőforrást igényelnek, így a 3 napos rendezvény megvalósítását mintegy 60-80 önkéntes segíti. Az önkéntes tevékenységek a szervezői- előkészítői és megvalósítási feladatok minden szintjén jelen vannak, névre szólóan mindenkinek megvan határozva a felelősségi területe, időbeosztása, azaz a konkrét feladatokat kell végezniük a fesztivál hetében, a következők szerint:

- a helyszín felépítése: a fesztivált megelőző 2 nap alatt épül ki a sportcsarnokban s annak környezetében az 1000 fellépőt fogadni képes fesztiváltér. A technikai előkészületekben 20-30 fő vesz részt. A sátorépítés, a színpad és hangtechnika kiépítése, a sörpadok, székek, szőnyegek, díszlet, drapériák stb. elhelyezése jól összeszokott csapat munkájával valósul meg;
- a versenyző csoportok koordinációja (érkeztetése, étkeztetése, kísérete, szállás-elhelyezése, helyszínbejárás, próbák kísérete). Az étkeztetés helyszínén egyszerre 12, a regisztrációnál és információnál 2-2 fő önkéntes állandó jelenléte biztosítja és segíti a gördülékeny lebonyolítást 3 napon át napi 18 órájában - felváltva. A rendezvény egyéb, jellemzően „kiszolgáló” feladatait további kb. 10-15 fő „készenléti” önkéntes segíti a 3 nap során (pl. takarítási feladatok, szemétygyűjtés, az esemény során az esti zárásokat követően a nagycsarnok felporszívózása, a színpad és táncpályák felmosása, székek csomagolása-rendezés, díjkiosztó ünnepség lebonyolítása stb.);
- a versenyfeladatok lebonyolításában 6-10 önkéntes vesz részt;
- a fesztivál zárását követő bontási munkálatok: a helyszín technikai eszközeinek elbontása és elszállítása a rendezvényzárást követő órában megkezdődik, és két napig tart. E munkálatokban 10-12 fő vesz részt. A drapériák összecsomagolása, a szőnyegek feltekerése, az installációk bontása, az eszközök elszállítása (székek, sörpadok, asztalok, sátor stb.) épp oly fontos munka, mint az építés.

Felkészítés: a fesztivált megelőző hónapban a forgatókönyv kiküldésre kerül minden segítő részére a meghatározott feladatokkal. A megnyitó előtti napon az önkéntesek megbeszélésen vesznek részt, ahol az aktuális információk mellett részletesen, pontról-pontra átbeszéljük a 3 nap tevékenységeit, ütemezést, konkrét feladatokat, és sor kerül a kötelező dokumentációkra is. Természetesen mindenki annyi feladatot vállalhat, amennyit tud, szeretne. A szervezők vallják: a legkisebb munkának értéke van.

Közvetlenül a fesztiválzárást követően értékelő értekezletet tartanak, amelyen átbeszéljük a rendezvény eseményeit pontról pontra, a sikeres résztvevőtől a hibákon át az új ötletekig. A gyengeségek nagy jelentőséggel bíró kérdések, hiszen azokat javítani szükséges, ahhoz pedig fel kell tárni és ki kell elemezni az okokat, valamint meg kell vizsgálni, miként kerülhet el a jövőben. A jövőre vonatkozó újító javaslatok is ezen a beszélgetésen hangzanak el.

Eredmények

A hosszú évek alatt kialakult önkéntes csapatok tagjai közül kiválasztódtak a vezetők, a szakmai koordinátorok. Ez azt eredményezte, hogy egy-egy szakmai feladat már az önkéntes felelőssége, ő tervezi, szervezi a részfeladatokat és hívja a munkatársakat a csapatába (színpadmester, királynő választás játékvezetése, futómétra bajnokság lebonyolítása stb.). Különösen sikeres, hogy már a fesztivál tervezése alatt dolgoznak, sőt önképzés révén újabb módszereket, tudásanyagot hoznak be.

Az önkéntesek előbb említett hozzáállása segíti azt a munkát, melyben a fesztivál minőségét javító új ötletek behúzása jelent. Adaptálható módszer, melyben az értékelést követő összegzés alapján egy-egy önkéntes javaslatát elfogadva, őt bízzák meg a következő évi rendezvény részfeladatának megszervezésével. Természetesen ehhez az szükséges, hogy olyan személyeket tudjunk megnyerni, akik képességei ezt biztosítják.

Összefoglaló

A fesztivál varázsereje a szervezők igazi közösségének köszönhető. A nagy létszámú önkéntes csapat minden tagja egy közös célért tevékenykedik. A balatonboglári Méta Fesztivál a szakmaiság mellett a barátságok találkozása is, ami nem valósulhatna meg azok nélkül, akik idejüket és saját tudásukat, képességüket áldozzák a résztvevőkért, a program megvalósulásáig. Az önkéntesek jelenléte és közreműködése nélkül a MÉTA Fesztivál nem nőtte volna ki magát egy emberközeli, szakmai kapcsolatokkal átszőtt országos találkozóvá, ami mára a társadalmi szerepvállalás egyik meghatározó példájává vált.

Szatymazi Őszibarack Fesztivál és Falunapok

Kálmán János, Szatymaz

Bevezetés

Szatymaz település Szegedtől 13 km-re helyezkedik el. Különleges helyzetű, természetföldrajzilag két eltérő táj határán található. A két földrajzi egység határa a Szatymaz - Sándorfalva vonal, melytől északra esik a Dorozsma - Majsai homokhát, délre pedig a Tisza vonalához tartozó egykori ártér a Fehértó közvetlen környékén. A település magasabb homokos területén erre a vidékre jellemző szőlő és a Szatymazt híressé tevő gyümölcskultúra – főleg őszibarack- foglal el hatalmas területeket. A táj jellegét a szatymazi- halom, (a település temetője) és a kanyargós már feltöltött Tisza-meredek, valamint a Fehér tó vize teszi változatossá.

Különleges értéket képvisel a Fehér tó partvidéke, ahol megtalálhatók a homoki gyöpek, erdők, akácok, szikes rétek és mocsarak. Madárvilága igen gazdag.

Szatymaz nevét 1676-ban említik először írásos emlékekben. Egy II. József korabeli térképen Szeged-

Kistelek közötti postaállomás-lóváltó hely- nevéként szerepel. A Szatymaz község 1950-ben lett önálló község, de már ezt megelőzően nagy idegenforgalmi jelentőséggel bírt. Egykor Szeged városához tartozva, látogatott nyaralóhely volt, gyógyvizes fürdővel. Jellemzően a szegedi polgári családok jártak ide hétvégenként pihenni. Ennek nyoma napjainkban is fellelhető, hiszen több polgári villa még ma is fellelhető a térségben. Szegedről történő kiköltözés vált meghatározóvá napjainkra, a község népességének közel 50%- a jelenleg is tanyákon él.

A vállalkozási aktivitás a községben- a környező községekhez viszonyítva- igen jelentős, a tevékenységi kör rendkívül vegyes, a legmagasabb arányban a mezőgazdasági és szolgáltató tevékenység van jelen a településen. A Dankó Pista Művelődési Ház eddigi tevékenysége során is fontos volt a lakosság igényének felmérése, azonban ennek a folyamatnak a tudatosabb, formálisabb megvalósítása új típusú lehetőséget, valamint nehézséget is jelent. Az eddigi gyakorlatba beépült a közönség visszacsatolása, a pozitív és negatív vélemények, ötletek meghallgatása és komolyan vétele, azonban ezek formális keretek közé helyezése, direkt létrehozatala kihívást jelent.

A tudatos részvétel, alulról szerveződő folyamatok aktivizálása a helyi közművelődési intézmény feladata, melyhez a munkatársak, szakemberek részéről elköteleződésre, belső motiváltságra és a szakmai ismeretek folyamatos fejlesztésére van szükség.

Minden hónapban tartanak egy fórumot, melyre a civil szervezetek vezetőit hívják el, hogy véleményezzenek, ötleteiket elmondhassák, valamint” összefésüljék” a falu rendezvényeit.

Céljuk, hogy kiszélesítsék azoknak az embereknek a körét, akik véleményükkel alakíthatják működésünket, rendezvényeinket. A civil szervezetek tagjai, valamint a civilszervezeteken kívüli lakosság is szót kell, hogy kapjon, ezáltal alakítva a közösséget és törekedve arra, hogy minél több embert bevonhassanak, csökkentve a kirekesztettség érzését és a passzivitást.

A feladatok megosztása a nagyrendezvényeken működnek igazán. A civil szervezetekkel közösen alakítják ki a programokat és osztják fel a munkafázisokat.

Szatymazi Őszibarack Fesztivál és Falunapok

Az őszibarack jelenléte, szerepe igen meghatározó a falu életében. Annak érdekében, hogy ez a jelentős arculati tényező továbbra is fennmaradjon a fesztivál ideje alatt a gyümölcs számos formában megjelenik. A 26 évvel ezelőtti Falunapként megrendezett első fesztivál fókuszában is a helyi barack állt, ahol zöldség és gyümölcskiállítás kíséretében a helyi termelők is képviselték magukat.

Már hagyománynak tekinthető, hogy szegedi és helyi önkéntesek segítségével kóstolót kínálnak fel a rendezvény ideje alatt. A helyi termelők különböző fajta őszibarackjait meg is lehet vásárolni. Célként jelenik meg a helyi lakosok bevonása a fesztivál lebonyolításába, elsősorban az őszibarack kínálás, árusítás területén.

A fesztivál egyik alapvető célja, hogy a falu jellegzetességét megőrizze, hírnevét terjessze. A szatymazi őszibarack népszerűsítése az önkormányzat és az önkéntesek együttműködésére révén valósul meg. Az esemény keretében a helyi és környékbeli civil szervezetek jelennek meg tevékenységüket a nagyközönség elé tárva. Együttműködő partnerek a Csipet Csapat Nagycsaládosok Egyesülete, a Szegedi Nagycsaládosok Egyesülete, a Szatymazi Nőegylet, a Kultúrkör Alapítvány, a Fatima Ház, a Macskamentők, a Csemete Egyesület, a Csodás Hagyatékunk Egyesület, a Gyöngymajor, valamint a PDF Alapítvány.

Az őszibarack megjelenése és a civilek szerepvállalása mellett széles spektrumú kulturális programkínálat várja az érdeklődőket tekintettel a különböző korcsoportokra is. A koncertek, előadások tekintetében igyekeznek a gyerekek, fiatalok, középkorúak és idősek igényeinek is megfelelő zenei és egyéb művészeti, kulturális produkciókat megjeleníteni a színpadon.

A helyi termelők szélesebb körben való megjelenítése a rendezvény helyi jellegét erősíti, mindemellett szeretnék az esemény hírnevét megyei, majd folyamatosan országos szintűvé is emelni. Ennek érdekében az egyik eszközük, hogy széles közönséget vonzó előadóművészeket is meghívnak. A rendezvény hirdetése egyre szélesebb körű. A programot környékbeli, szabadkai, és budapesti rádiótársaságok is leközlötték, utóbbiak lehetőséget biztosítottak rádiós interjú felvételekre is. 2017-ben a Duna World csatornán 52 alkalommal játszották le a rendezvényt és Szatymaszt is népszerűsítő kisfilmet.

A tevékenység bemutatása

Az Őszibarack Fesztiválon a meglévő „aktív mag” részvételén kívül még kevés helyi lakost sikerült bevonni. Több szegedi önkéntessel, mint helyi önkéntessel dolgoznak együtt. A szegediek évek óta örömmel látogatnak vissza a fesztiválra és segítik a munkát. Cél, hogy a falu lakossága is igényt érezzen arra, hogy a rendezvényen aktívan részt vegyen, amihez motivációra is szükség van. Egyre több újítás valósul meg a fesztivál alkalmával, melyek célja a helyi közösségi identitás erősítése. Ilyen például a „Falunaptól-falunapig” című esemény bevezetése, mely a szatymazi újszülöttek köszöntését célozza. A szervezőmunkának köszönhetően sok család vesz részt a programon.

Újítás a 2017-ben másodikkal megrendezésre került Barack-Íz Verseny is, melyen az őszibarackból készült ételek-italok készítői indulhattak. A vállalkozó kedvű szatymaziak desszertek, kamra kincs-, és különlegességek kategóriában nevezhetnek

a megmérettetésre. Az ízverseny szervezését és kivitelezését a PDF Alapítvány vállalta. A programelem nagy érdeklődésnek örvend, és hozzájárul a generációk közötti párbeszéd kialakításához is.

A rendezvény produkciói között minden évben kiemelkedő szerepet kapnak a helyi művészeti csoportok és sportegyesületek. Az aranypávodíjas Szatymazi Őszibarack Népdalkör, a Ficánka Tánccsoport, a Szatymazi Citerazenekar (mely tagjai felnőttekből és gyermekekből is állnak) és a Szatymazi Judo Egyesület, mely szintén kiemelkedő eredményeket tudhat magáénak.

Az aktív részvételt segítik helyi és vidéki kézművesek is. A rendezvény elmaradhatatlan eleme a helyszínen főzött lekvár, amit természetesen meg is kóstolhat minden érdeklődő. A rendezvényen sült palacsinta töltelékeként is megízlelhetők az érdeklődők ezt a finomságot. A lekvár főzését a Szatymazi Nőegylet tagsága vállalja fel.

Már hagyománnyá vált, hogy a művelődési ház nagytermében zöldség-gyümölcs és virágkompozícióból készült kiállítás színesíti az eseményt. Az 2017. évben a kiállítás témájaként a szatymazi gyerekek, a helyi ifjúság jelent meg. E gondolat mentén szimbolikusan jelentették meg az alkotók a születést, a kisgyermekkort és az iskoláskort. A kiállítás dekorációjának megalkotásában a helyi intézmények, a bölcsőde, óvoda, iskola dolgozói és közösségei is részt vettek. A helyi virágkötők több mint két napon keresztül dolgoznak a kiállításon.

A települési összefogást és a község hírnevét erősítő programok lebonyolítása a művelődési ház önerejéből, humán erőforrásaiból nem valósulhatna meg, így az önkéntesség és társadalmi szerepvállalás jelentősége meghatározó a fesztiválon.

Összefoglaló

Összegzésként elmondható, hogy az Őszibarackfesztivál és Falunapok évről-évre gyarapszik a programkínálat és a látogatottság tekintetében egyaránt. A barack köré csoportosuló újítások (ízverseny, lekvárfőzés) erősítik a helyi összefogást, a lakossági szerepvállalást. A helyi összefogáson kívül folyamatosan erősödik az együttműködés a falu közelében fekvő város civil szervezeteivel, önkénteseivel és kézműveseivel is. Profiljukban is egymásra találnak a helyi civil szervezetek. Kiemelendők a nagycsaládosok, a környezetvédelmi, állatvédelmi szervezetek, kézművességet gyakorló, bemutató és népszerűsítő csoportosulások. Kiemelten fontos, hogy a szervezetek támogatják egymást, a tagság körében nem a negatív versenyszellem a domináns. A helyi szervezetek örömmel fogadják a környékből és a városból érkezőket és nyitottak az egymástól való tanulásra is.

A pozitívumok mellett célnak tekintik, hogy az önkéntesség jegyében évről-évre még több helyi lakost bevonhassanak a civil szervezetek tagságán kívül is.

Források:

Kálmán János: Szatymaz, Dankó Pista Művelődési Ház Portfólió 2018.

A Mi Lapunk 2019. augusztus:

<https://www.yumpu.com/hu/document/read/62763616/a-mi-lapunk-2019-augusztus>
(letöltés: 2019.08.16.)

Mi is érték vagyunk! Ifjúsági értékőr csoport Tiszanánán

Lázár Tünde

Fekete István Könyvtár, Tiszanána

Bevezetés

2015 májusában a Nemzeti Művelődési Intézet azzal a kezdeményezéssel keresett meg bennünket, csatlakozunk egy akkor induló projektjükhöz. A cél ifjúsági csoport életre hívása volt a települési értékfeltárás segítése érdekében. A projekthez csatlakozva hamarosan egy 15 főből álló csoportot alakítottunk. Az értékleltárunk elkészítése után összegyűjtöttük a lakóhelyükön fellelhető szellemi-, természeti-, épített örökség és tárgyi értékeket. Interjúkészítés, fotózás, mozgófilm készítés, kérdőívvezetés is a tevékenységeink közé tartozik. Fontosnak tartjuk a településünk múltját, elődeink munkáját, gyökereinket, melyeket igyekszünk megőrizni és átadni az utánunk következő generációknak is. Értékleltárunk elkészítésével csokorba gyűjtöttük a település értékeit, melyeket kutatásaink során archiváltunk, dokumentáltunk, fényképeztünk és rendszereztünk. Értékőr táborok szervezésével még több időt tudtunk fordítani a feltárásokra. Az ifjúsági csoport építésével, az együtt megvalósított célokkal új közösség alakult településünkön. A fiatalokat igyekeztünk megszólítani, akiknek fontos lehet a hely, ahol felnőnek, ahol élnek. Közösséget építettünk azáltal, hogy a hasonló érdeklődésű fiatalokat egy csoportba verbuváltuk. Megéreztek az önkéntes munka ízét, és azt, hogy hasznos tevékenységükkel hozzájárulhatnak a település jövőjéhez.

A program bemutatása

A Tiszanánai Ifjúsági Értékőr Csoport 14-25 éves fiatalokból áll, akik intézményünknel töltötték az 50 órás közösségi szolgálatot és a letöltött 50 óra után is itt maradtak a könyvtárban. A létszám mindig változik, a gyerekek továbbtanultak - egyetemre, főiskolára jelentkeztek, így egyre nehezebb rendszeresen részt venni a programokon, összejöveteleken. Az elmúlt években 14-25 fő között mozog a létszámuk. A mindig változó élethelyzetek miatt a régiek elmaradnak, de jönnek újak. De itt mind megízlelik

„Minden emberben él az „érték -őr érzés”, őrződ a szüleidtől örökölt emlékeket tárgyakat szokásokat saját és szűk környezeted anyagi javait, vagyontárgyait. De ha mindezt már csoportban közösen teszed más emberekkel, kitágul az érzés a vágy arra, hogy felfedezd a tágabb környezet a falud és környéke értékeit, amelyeket az utókornak szeretnél megmenteni, fenntartani megőrizni. Lehet annál jobb érzés, amikor elmész egy idős emberhez és csillogó szemmel mesél neked a múltjából számára érdekes eseményről szokásról? Vagy mikor féltve őrzött tárgyait veszi elő a szekrény mélyéről és órákon át meséli a hozzá fűződő érdekes történetet? A fiatal korosztály pedig megőrzi és tovább viszi a rég elfeledett szakmákat, kézművességet és ezzel fennmaradó értékeket. Mióta érték-őr vagyok sokkal nyitottabb szemmel és szívvel járok a faluban, türelmes vagyok az emberekkel és szívesen hallgatok régi és új történeteket hiszen soha nem lehet tudni milyen érték rejtőzik egy beszélgetésben. Végezetül nagyon nehéz leírni egy érzést mert ezt átélni kell, de remélem sikerült ezen kis írásommal valamit átadni belőle. Büszke vagyok, hogy ennek az óriási csapatnak én is tagja lehetek.” Donáth Kata

az önkéntes munka és a közösség szépségét, értékét. Munkájukkal segítenek, ötleteket adnak a továbblépéshez és aktív szerepet vállalnak a települési rendezvények lebonyolításában is. Az elkészített értékleltárunk elemeit, - ami tartalmazta a lakóhelyükön fellelhető szellemi, természeti, épített, gasztronómiai és néprajzi értékeket-, az értékőrök segítségével feltártuk és dokumentáltuk az utókornak. Az ifjúsági értékőrök által összeállított értékleltár bár 2015 májusában készült, majd minden évben bővült egy-egy új felfedezett értékkel. A leltár tartalmazza mindazon értékeket, melyeket a fiatalok a település múltjában és jelenében fontos emlékeknek, megőrzendő értéknek tekintenek. Helyismereti gyűjtemény elkészítésébe kezdtünk. Minden hónapban csoportfoglalkozásokat tartunk, települési rendezvényeken veszünk részt, a környező falvakban mutatkozunk be. Rendszeres résztvevői vagyunk az Értékőr-hálózat szakmai eseményeinek.

A Fekete István Könyvtár vezetője és munkatársai az eszközök és a helyszín biztosításával járultak hozzá a célok eléréséhez. Tiszanána Község Önkormányzata, az Enter Nána Kft, a Máltai Szeretetszolgálat helyi szervezete, valamint a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete is támogatta a csoport működését. A Nemzeti Művelődési Intézet két alkalommal vitt el bennünket tanulmányútra, ahol a fiatalok megtapasztalhatták, hogy máshol hogyan működnek az értékfeltárások. A kritikus pontok is voltak, főként a nyári szünet alatt, amikor mindenki nagyon elfoglalt volt. Az időpontok egyeztetése okozott problémát, de azért nagy odafigyeléssel ezt is megoldottuk. A jól elkészített fotók, mozgófilmet, videók, és interjúk visszajátzása nagy sikernek számított. A megyei újságokban való megjelenés hatalmas öröm volt a tiszánánai diákok számára. Más településen való bemutatkozás is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy tudatosuljon – hasznos és jó dolog az, amit mi végzünk. A facebookon való megjelenés fontos a mai generációnak – (és szinte már elengedhetetlen), az elkészült anyagokat itt osztottuk meg a nagyközönséggel. A visszajelzések „igazolták” a közös munkát. A program megvalósításához nem volt pályázati forrás, de az önkormányzat mindenkor biztosított a támogatásáról. A könyvtár költségvetéséből az egyforma arculati elemekre is jutott – (molinó, pólok,

„Nagyon nagy élmény volt eltölteni egy hetet a nyáron az újdonsült értékőrökkel. Az első pozitív csalódás akkor ért tulajdonképpen, amikor visszanéztük a könyvtárban a készített videókat és képeket. Nem is gondoltam volna, hogy ilyen sokrétűek vagyunk, és ennyi téren kipróbálhatjuk magunkat. Mindannyian óriási lelkesedéssel indultunk neki az egyes riportok, interjúk elkészítésének. Az első fázis az volt, amikor összeültünk 4-5 fős csapatokban, ki milyen feladatot kapott, és kidolgoztuk a munkarendünket, összeírtuk azokat a kérdéseket, amelyekre kíváncsiak voltunk és beosztottuk, hogy ki lesz az, aki az interjút készíti és ki lesz az, aki felveszi az interjúkat. Tulajdonképpen én elégedett vagyok a táborban végzett munkámmal, mert teljes odaadással és lelkiismerettel végeztem azt. Örülök, hogy a mi kis Heves megyei községünkben van egy olyan odaadó mentor, mint Lázár Tünde. Az ő munkája nélkül lehetetlennek bizonyult volna a projekt. Emellett az is tiszteletre méltó, amilyen lelkesen állt az ifjú értékőrökhöz. Előre gondolva 20 évet, büszkeséggel tölt el majd, ha a leendő gyermekemnek tudok beszélni Tiszanána Értékeiről!” Vankó Gábor

zászlók), a Máltai szeretetszolgálat jóvoltából egyforma farmernadrágot kapott mindenki. Az önkormányzat a kisbuszt mindenkor a rendelkezésünkre bocsátotta, az elektronikus kisvonatot is bármikor használhattuk. A szülők is segítettek, zsíros kenyér mindig került az asztalra. Csak meg kell keresni azokat az agilis fiatalokat, akik képesek és tudnak is csoportban dolgozni, önkéntes alapon. Kényszeríteni senkit sem szabad. A jó megszólítás, nagyon fontos! A saját példából meríték, a Facebook kihagyhatatlan a mai világban. Ott lehet széles körben megszólítani a fiatalokat, ott lehet elérni őket, hisz a nap nagy részében online üzemmódban vannak. Fontos volt egy zárt csoport létrehozása, ahol minden pillanatban tudunk beszélni, üzeni, ötletelni. Innovatív, újszerű ötleteikkel, gyors munkatempójukkal hamar megértették és megvalósították a kitűzött feladatokat. Ez a generáció nagyon hatékony és gyors munkát képes végezni a számítógépek segítségével, és igazán könnyen eligazodnak és segítségül hívják a világhálón található anyagokat.

Eredményeink

Valamennyi - a leltárunkban szereplő értéket - ha nem is teljesen, de sikerült feldolgozni. Az interjúk elkészítése még nem zárult le, az mindig egy hosszabb hangvételi munkafolyamat és az előkészítés sok időt vesz igénybe. Azt gondolom, jól haladunk, de mindig jön egy újabb érték, ami feldolgozásra vár, és valamennyi értéket lehetne még mélyebben feldolgozni. A program eddigi eredményeként 2 nyomtatott kiadvány készült a fiatalok által, 10 ppt, 4 mozgófilm, 13 leíró dokumentum és több ezer fénykép gazdagítja a település helytörténeti gyűjteményét.

Dokumentált értékeink:

Nagy múltú civil szervezetek: Tűzoltó Egyesület, Naplemente Nyugdíjas klub, Tűzmadár Kórus,

Akikre büszkék vagyunk: Kovács Eszter operaénekes, Gulyás Imre – író, költő, Tréfás Miklós grafikus és szobrászművész, Dr. Czuriga István szívsebész, Dr. Szlávik János MTA doktora, egyetemi tanár, Dr. Tóth József – polgármester, Tóth Gábor kempo világbajnok.

Épített örökségeink: Katolikus templom, 14 stáció a katolikus templom udvarán, Református templom, Katolikus kápolna, Református ravatalozó, Könyvtár épülete

Emlékműveink: Kálvin szobor, 56-os emlékmű, I. Világháborús Emlékmű, II. Világháborús Emlékmű, Országzászló,

Mesterségeink: fafaragás, szappankészítés, drót és kötél készítés, szövés, fonás, kovácsmunka, mézeskalács készítés, kenyérsütés, mézeskalács készítés

Ételeink: csőrege fánk, tekercs leves, húzogatott rétes, herőce, becsinált leves,

Természeti kincseink: Tisza - tó, települési gólyafészkek

Az összetartozás, az együtt gondolkodás, az együttműködés érzése, a közös célokért való munka összekovácsolta a fiatalokat. Nagyra értékelik a gyerekek munkáit az itt lakók. Az újságban megjelent cikkek ezekre erősítenek rá, mindig szívesen fogadják a fiatalok segítségét és értékelik mindazt, amit tesznek. Ezek a fiatalok, azon túl, hogy értékeket kutatnak, számos közösségi rendezvényben vesznek részt. Idősek

„Egy júniusi keddel kezdődött az egész, amikor Vankó barátommal sétáltunk a faluban és meg kérdezte tőlem, hogy nem-e akarnák én is belépni az értékőr csoportba... Először csak hallgattam őt, hogy mi is lehet ez a program, majd elmentem vele a könyvtárba. Láttam pár ismerős arcot és eléggé tetszett a dolog. Tündi szeretettel fogadott minket és beszámolt nekünk arról, hogy a Dunántúlon is alakult ilyen csoport és itt a környéken mi lennénk az első értékőr csoport. Azon a napon összeírtuk, hogy milyen értékek lehetnek itt Tiszanánán, abban a percben úgy éreztem magam mintha egy 20 fős család tagja lennék. De az igazi kaland július 13-tól kezdődött mikor a tervezetések után végre dolgoztunk is. Gólyafészkeket számoltunk, részt vettünk a misén a katolikus templomban, kaland parkban jártunk, a 102 éves nénihez is ellátogattunk, részt vettünk a tekercs leves és túros rétes elkészítésben és ezt mind meg örökítettük. De a legizgalmasabb az volt számomra mikor az utca embereit kérdeztük, hogy mi a véleményük Tiszanánáról? Augusztusban már éreztük, hogy közeleg a suli és mennyi lelkes felejtethetetlen munkát hagytunk magunk mögött, és ezt mind a könyvtár falain belül. Ha ez a könyvtár tudna mesélni...” Dobos János

Világnapja, pl.: felszolgálás; Falumikulás – ajándékok kiszállítása a faluban; Mikulás ünnepség szervezése; Jótékonyági akciók, gyűjtés stb. – mindenkor, mindenben számíthatunk a fiatalokra. A Fekete István Könyvtár olvasóinak a száma is megnövekedett, az y, z generáció szívesebben jár intézményünkbe, ahol mindig történik valami! Bármikor számíthatunk a fiataljaink segítségére, akik önkéntes munkájukkal segítik intézményünk működését. S mindezek mellett mára bátran kériek segítségüket a közreműködő szervezetek is. A fiatalok mindig rendelkezésre állnak, csupán meg kell őket szólítani. Örülnek, ha egyenrangú partnernek tekintjük őket, és nagyra értékelik, ha kikérik véleményüket.

Összefoglaló

A Tiszanánai Ifjúsági Értékőr Csoport tagjai értékmentő közösséggé fejlődtek az eltelt évek alatt. A jól működő kis csapat, azon túl, hogy érték feltáró kutatásokat végeztek, számos települési rendezvényhez kapcsolódtak. A fiatalok felismerték az önkéntes munka fontosságát, és nagyszerűségét - valószínűleg az életük során hasznosítani is fogják ezeket az élményeket. Jó példával jártak elől az utánuk jövő generáció számára is, és a mai aktív korosztály rokonszenvét is kivívták. Szeretnénk tovább folytatni a megkezdett munkát, új és még újabb z generációs tagokkal dolgozni a jövőben is.

Források:

Minden értéknek legyen közössége! Értékfeltáró jó gyakorlatok. Dr. Horváth Zsolt (szerk.) NMI Művelődési Intézet, Budapest, 2018

2012. évi XXX. Törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról

114/2013. (IV. 16.) Korm. Rendelet a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról (vhr)

KÖNYVTÁRI SZAKTERÜLET

Strandkönyvtári meseórák Balatonalmádiban

Bevezető

A balatonalmádi strandkönyvtár 2008 óta működik a város legnagyobb strandján, a Wesselényi strandon. Már az első évben elindult a meseóra, ami nyitvatartási napokon 17.00 órakor kezdődik – kiegészítve a kölcsönzési szolgáltatást, népszerűsítve a kölcsönzőhelyet. Eleinte a szolgálatban lévő könyvtárosok meséltek a gyerekeknek, de egyre több alkalommal érkeztek pedagógusok, ismerősök mesélni. A 10. évfordulón már külön beosztás készült a mesélőknek, annyian vállaltak önkéntes felolvasást.

A településről

Balatonalmádi mintegy 10.000 fős település a Balaton északi partján. A település fekvéséből adódóan a város életében jelentős szerepet játszik a turizmus, a nyári hónapokban a lakosság szám csaknem másfélszeresére nő. A városban működik két általános iskola és egy középiskola. Balatonalmádi járási központ, így az egészségügyi és szociális ellátás is fejlett. A város kulturális intézménye a Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár, amely 2003-ban került kulturális célra átalakított, felújított épületbe a városközpontban.

A strandkönyvtári szolgáltatás a Pannónia könyvtári intézményegységnek szolgáltatása. A késő délutáni meseóra kapcsán a strandon lévők különleges perceket tölthetnek mesehallgatással. Nem csak a könyvtárra hívja fel a legkisebbek figyelmét is a kezdeményezés, de az olvasás, az irodalom is előtérbe kerül.

A jógyakorlat tevékenységei

Az önkéntes meseolvasók, mesemondók eleinte „véletlenszerűen” érkeztek a meseórára, sokszor a helyszínen, egy-két mese után kapcsolódtak be a felolvasásba. Az első bátrak példája azonban másokat is fellelkesített, és egyre többen kaptak kedvet a meséléshez. Az önkéntes mesélők egy részét ma már a könyvtárosok kérik fel – pedagógusok, helyi civil szervezetek képviselői, lelkes könyvtárhasználók a leggyakoribb önkéntesek. A strandkönyvtárban szolgálatot teljesítő könyvtáros fogja össze a mesélőket, ő értesíti a résztvevőket az esetleges változásokról. Mesét mindenki saját maga hoz, de ha segítségre van szükség a választáshoz, a strandkönyvtáros javaslatot ad a felolvasáshoz. Az első évek gyakorlatához hasonlóan ma is lehetőség van arra, hogy akár a meseóra közben csatlakozzon be újabb önkéntes mesélő.

A legfontosabb tapasztalat az, hogy az emberek szeretnek mesét hallgatni – a legfiatalabbaktól a legidősebbekig minden korosztály képviselői ott ülnek a meseórán – akár az öt órás kezdéskor, akár később becsatlakozva. A mesélőknek nagy élményt jelent, hogy a közönség figyel és élvezzi a mesét – néha így a közönség soraiból kerül ki egy újabb mesélő.

A meseóra önkéntességen alapuló működése a balatonalmádi könyvtárosok számára is különleges. Ez egy igazi alulról szerveződő kezdeményezés. Ez egy plusz szolgáltatás, amelynek alakításába ma már részt vesznek a használók is. Tökéletes együttműködés: a könyvtár adja a kereteket: a helyszínt a strandon és a közönséget, az önkéntes mesélők a mesét és a meséken keresztül a közönséget.

Hatások:

A meseóra igen népszerű, a strandi közönség sokszor már a kezdésnél megtölti a kis nézőteret a babzsákokon, párnákon a strandkönyvtár előtt. A hallgatóság folyamatosan változik – a nyaralók jönnek-mennek, nem ugyanazok a gyerekek ülnek a szerdai meseórán, mint akár a másnapin, de valahogy minden meseszerető gyerek és felnőtt megtalálja a strandkönyvtárat.

Összefoglaló

A meseórák során létrejövő együttműködés a könyvtár és az önkéntesek, illetve a könyvtárosok és az önkéntesek között a legnagyobb hozadéka a közös munkának. A legtöbb önkéntes segítővel egész évben kapcsolatban áll a könyvtár (pedagógusok, helyi civilek), de vannak olyan önkéntes mesélők is, akik a nyár elején érkezve jelentkeznek be újra – idén is szeretnének részt venni a mesélésben. Ebben a formában teljes mértékben fenntartható ez az együttműködés – amennyiben épp nincs önkéntes mesélő, akkor e könyvtáros mesél – de mára már a meseórák csaknem felét önkéntesek vállalják.

Leser Søker Bok (Books for everyone), Norvégia

Bevezető

A 2002-ben indul Leser Søker Bok, egy hangosolvasásra épülő program, amelynek részeként önkéntesek olvasnak fel különféle betegségben, vagy olvasási nehézséggel küzdő embereknek. A norvég népesség 30 százalékának valamilyen oknál fogva (nyelvi, olvasási, szövegértési gondok, betegség, fizikai hátrány) nehézséget okoz egy átlagos könyv elolvasása. A projekt célja, hogy ún. nevezett könnyen olvasható (easy-to-read-books) könyveket adjanak ki, amelyet új könyvek írásával, vagy korábbi művek adaptálásával valósítanak meg. Kiadók, szerzők, illusztrátorok és könyvtárak fogtak össze, hogy minden olvasási nehézséggel küzdő megtalálhassa a neki legmegfelelőbb könyvet. A „Könyvet mindenkinek” programban ún. olvasási aktivisták, önkéntesek vesznek részt, akik felolvasnak azok számára, akik erre nem képesek, vagy csak nagyon nehezen. A könyvtárak többféle módon segítik a programot: önkéntesek támogatásával és szervezésével; a könyvek kiválasztásában és kiadásában.

A program háttere:

A helyszín: Norvégia. A norvég népesség 30 százalékának, körülbelül egymillió embernek valamilyen oknál fogva (nyelvi, olvasási, szövegértési gondok, betegség, fizikai hátrány) nehézséget okoz egy átlagos könyv elolvasása.

A jógyakorlat tevékenységei

- A projekt célja, hogy mindenki számára a megfelelő könyvet tudjanak adni, vagy önkéntesek segítségével a könyvek tartalmához ők is hozzáférhessenek.
- 2003 óta 80 könyvet adtak ki a különféle igényeknek megfelelően.
- Az önkéntesek, akik sok esetben nyugdíjas tanárok vagy könyvtárosok, felolvasnak az olvasási, szövegértési nehézségekkel, vagy betegségben szenvedőknek.

- A programban országos szinten 400 könyvtár is részt vesz, amelyek a könyvek kiválasztásában és megalkotásában is részt vesznek, illetve segítik és szervezik az önkéntesek munkáját.

Hatások:

- A program keretében már közel 700 ember dolgozik, akiknek a nagyrésze önkéntes. A programban résztvevő könyvtárak segítségével az önkéntesek országos hálózatot alakítottak ki.
- Az önkéntesek kórházakba, idősotthonokba is ellátogatnak, ahol nagyon sok beteg, idős embernek javítják az életminőségét és örömet hoznak az életükbe.

Összefoglaló

Leser Søker Bok program résztvevők felismerték, hogy a könnyen olvasható, „személyre szabott” könyvek és az önkéntes felolvasók eszközök lehetne arra, hogy a különféle hátránnyal élők maguk is jobb olvasókká váljanak, vagy akár mások által élvezhessék az olvasás és az irodalmi művek által okozott örömet.

Irodalomjegyzék, hivatkozások

A Leser Søker Bok weboldala <https://lesersokerbok.no/> (letöltés:2019.09.05.)

A program keretében kiadott könyvek és egyéb könnyített olvasmányok:
<https://boksok.no/> (letöltés:2019.09.05.)

Nyelvi Kávéházak (Språkcafé) önkéntesekkel a könyvtárakban, Svédország

Bevezető

Svédország szerte Nyelvi Kávéházakat (Språkcafé) tartanak a könyvtárakban olyan lakosok számára, akik az adott nyelvet gyakorolni szeretnék. A könyvtárban oldott hangulat és nyugodt körülmény várják a résztvevőket, ahol önkéntesek vezetik a beszélgetéseket különféle témákban. Az eredetileg csak a svéd nyelv gyakorlására kitalált programot már számos más nyelvet is kínálnak. A program önkéntesei sokszor maguk is betelepülők és korábban már részt vettek a svéd nyelvi kávéházakban.

A program háttere

Svédországban, főként a nagyvárosokban igen sok olyan betelepülő van, aki nem beszél jól a svéd nyelvet. Sok nyelvtanuló számára az iskolai nyelvoktatás túl kötött, szívesen tanulnak nyelveket oldottabb légkörben.

A jógyakorlat tevékenységei

- Önkéntesek tartanak nyelvi kávéházakat a könyvtárban.
- Eleinte svéd nyelv gyakorlására kínáltak alkalmakat azok számára, akik nem tudtak ezen a nyelven, de később az önkéntesek révén újabb nyelvek kerültek (angol, német, spanyol, japán stb.) a programba.
- A programokat általában hetente egy alkalommal délután tartják, 1-1,5 óra időtartamban.
- A könyvtár biztosítja a helyszínt, hirdeti meg a programot és kínál frissítőket a nyelvi kávéház vendégei számára. A résztvevők gyermekei számára olvasási és játék lehetőséget is biztosítanak a könyvtárban.
- Az önkéntesek többféle aktuális témával készülnek a nyelvet gyakorolni vágyók számára.

Hatások:

- Különböző korú emberek vesznek részt a csoportban, 14 évestől akár 70 évesig.
- A korábbi svéd nyelvgyakorló programon résztvevő lett a pl. a német nyelvű kávéház önkéntese.

Összefoglaló

A könyvtárban az iskolai nyelvoktatástól eltérő oldott, nyugodt körülmények között tudják a résztvevők az adott nyelvet gyakorolni. A könyvtár biztosítja a helyszínt és a tanuláshoz szükséges további forrásokat.

Irodalomjegyzék, hivatkozások

Nyelvi kávéházak a stockholmi könyvtárakban

<https://biblioteket.stockholm.se/kalender/evenemangskategorier/Spr%C3%A5kcaf%C3%A9> (letöltés:2019.09.05.)

Words on Wheels történetmesélők program, Ausztrália

Bevezető

Ausztrália, Viktória tartományában a sikeres könyveket házhoz szállító program után a „történet házhoz” programmal segítenek az önkéntesek abban, hogy olyan idős emberek is hozzájussanak a történetekhez, akik valamilyen ok miatt nem tudnak olvasni. Az önkéntesek a könyvtár által összeállított történetmesélő „készletet” viszik el öregek otthonába, nyugdíjas klubokba, napközi otthonokba, ahol nem felolvassák a könyveket, hanem valóban történetet mesélnek el.

A program háttere

Ausztrália, Viktória tartományának egyik járásában a 'Books on Wheels' program már nagyon sikeresen működött 29 önkéntessel, de másfél év után belátták, hogy a könyvek házhoz szállításával nem tudják olyanok számára biztosítani az olvasás, a történetek élményét, akik látási nehézségek, vagy testi korlátozottságuk miatt nem tudnak olvasni. Ebből született a 'Words on Wheels', azaz szavak keréken program. A 38.000 fős járásban egy főkönyvtár és 5 fiókkönyvtár látja el a lakosokat.

A jógyakorlat tevékenységei

- Az önkéntesek havonta egyszer vagy kétszer látogatnak el öregek otthonába, nyugdíjas klubokba, napközi otthonokba, ahol nem felolvassák, hanem elmesélik a történeteket. Egy alkalommal 7-30 fő vesz részt az eseményeken, amelyek 45-60 percig tartanak
- Az önkénteseknek a könyvtárosok által, különféle témákban összeállított történetmesélő „készletek” (történetek, információk, fotók) segítenek abban, hogy az idős emberek számára élvezetes módon meséljenek, illetve bátorítsák a résztvevőket beszélgetésre, történetmesélésre.
- Az önkénteseket egy koordinátor segíti, akinek feladata az önkéntesek felkészítése és az önkéntesek munkájának megszervezése.

- Az önkéntesek nagyrésze a munkájuk során is emberekkel foglalkozik, illetve sok közöttük a nyugdíjas tanár és ápoló, illetve olyanok, akik szeretnek közönség előtt szerepelni.

Hatások:

- 22 önkéntes mesélő havi 14 alkalommal látogat el a különféle intézményekbe, amely során 330-380 főt tudnak elérni.
- Mind az önkéntesek, mind a programban résztvevők idős emberek nagyon pozitívan nyilatkoztak a szolgáltatásról. A történetek mesélése közben a felmerült gondolatok hatására az idősebbek önkéntelenül is megosztják élettapasztalataikat, véleményüket. Az idősek jóllétét mindenképpen segítik ezek a találkozók, történetek és beszélgetések. A beszélgetések általában folytatódnak a résztvevők között a program után is, ezzel is elősegítve egymás jobb megismerését és megértését.
- A program 2008-ban Friends of Libraries Australia díjat nyert ezzel az időseknek nyújtott szolgáltatással.

Összefoglaló

A könyvtár feladata az önkéntesek kiválasztása és munkájuk szervezése mellett, az ún. történetmesélő készlet összeállítása, Figyelembe veszik a szerzői jogi kéréseket, és igyekeznek változatos illusztrációt biztosítani a történetekhez, ezzel is segítve a mesélőket. Ezek a „készletek” hasonlóak a gyerekeknek összeállított csomagokhoz, amelyeket iskolákba, vagy óvodákba visznek el a könyvtárosok. A program nagyon népszerű mind az önkéntesek, mind a résztvevők körében, mert mind két csoportnak sok személyes élményt és történetet ad.

Irodalomjegyzék, hivatkozások

Mustey, Jenny: Words on wheels storytellers: Positive volunteering experience. In: Australasian Public Libraries and Information Services, v.22, no.2, June 2009, p.58-63.

VoorlessExpress, Hollandia

Bevezető

A VoorlessExpress, egy hangosolvasásra épülő program, amelyben önkéntesek látogatnak el a családokhoz, ahol segítik az olyan szülőket, akik vagy saját nyelvi szintjük miatt nem tudják gyermekeiket fejleszteni, vagy nem tudják őket motiválni az olvasásra. A program Hollandia számos városában működik több ezer család és önkéntes bevonásával. Számos könyvtár is csatlakozott a programhoz, összekötve az önkéntesek a családokkal, háttérbázisként szolgálva a felolvasóknak, illetve programokat szerveznek a könyvtárakban is VoorlessExpress-hez kapcsolódóan. A program nagyban segíti azokat a műveltségi hátránnyal élő családokat, akik szeretnék gyermekek nyelvi fejlesztését biztosítani.

A program háttere

A helyszín Hollandia, számos holland városban zajlik a program. A holland gyermekek egyenlőtlen lehetőségekkel indulnak az oktatásban, mivel az intelligencia mellett az is döntő, hogy a gyermekek milyen családból származnak. Ha egy gyermek szülei alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek és otthon kevés stimulációt kap, kevesebb esélye van a sikeres tanulási előmenetelre. A fiatalok csaknem 15 százalékának van valamilyen fajta nyelvi hiányossága, ami miatt nehézségek vannak a tankönyvek tartalmának megértésében. 2003 óta az alacsony műveltségűek aránya Hollandiában jelentősen, 12 százalékról 18 százalékra nőtt. Már egészen kis korban nagy különbségek lehetnek a nyelvi fejlettségben és a szókincsben, attól függően, hogy milyen családban nevelkedik egy gyermek. Minél kisebb korban kezdődik el a nyelvi fejlesztés annál nagyobb sikere lehet.

Mivel a nyelvi fejlesztés egyik legjobb eszköze az olvasás és a hangos (fel)olvasás, a program ezt teszi lehetővé a hátrányos helyzetű családok számára.

A jógyakorlat tevékenységei

- Az önkéntes felolvasóként húsz hetet tölt el egy családdal. Hetente egyszer, egy megbeszélte időpontban ellátogat a családhoz és hangosan felolvassa a gyerekeknek. A szülők önként jelentkeztek a programra, maguk is motiváltak, de ők maguk nehezen tudják gyermekeiket stimulálni a nyelvfejlesztésben. Az önkéntes felolvasás és megbeszélés a szülőkkel, hogyan tudják tovább motiválni a gyerekeket az olvasásra, illetve hogyan tudják segíteni a nyelvfejlesztésüket.
- A koordinátorok is önkéntesek, akik öt családot és olvasót segítenek a húszhetes program alatt. Találkozót szerveznek az olvasói csoport számára, amelyben lehetőséget kínál nekik a tapasztalatok megosztására, az egymás segítésére és információátadására. Számos alkalommal meglátogatja családját az olvasóival. Mentorként felügyeli az önkénteseket és a családokat a folyamatban: együtt gondoskodik arról, hogy 20 hét után a szülők maguk is jobban ösztönözzék a gyermekeket. A 20 hetes program végeztével is ellátogatnak a családokhoz, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy a szülők egyedül képesek segíteni a gyermekek fejlődését.
- A VoorleesExpress önkéntesei gondos kiválasztás és 10 hetes képzés után kerülhetnek a programba, illetve folyamatosan mentorálják őket. Képzés blended learning formájában zajlik személyes tréningek mellett e-learning felület is rendelkezésükre áll. A felkészítés során ismereteket szerezhetnek az interaktív olvasásról, a többnyelvűségről és a szülők bevonásának lehetőségeiről.
- A családok kiválasztása is többféle szempontot vesznek figyelembe.
- A felolvasásához egy könyvcsomagot is biztosítanak térítés fejében, amelyet legtöbb esetben a könyvtárak, iskolák, szociális intézmények és önkormányzatok vásárolnak meg az önkéntesek számára. Ezek az intézmények maguk is bekapcsolódnak a szervezési munkákba, illetve olyan családok felkutatásában, akiknek szükségük lehet erre a programra.
- A program egy interaktív honlapot működtet (<https://voorleesexpress.nl/>), ahol jelentkezni lehet önkéntesnek, illetve itt jelentkezhetnek azok a családok, akik szeretnék, hogy hozzájuk felolvasó jöjjön. Intézmények, köztük könyvtárak csatlakozását is itt várják. A könyvtárak segíthetnek megtalálni és kapcsolat teremteni a rászoruló családokkal, illetve segíthetik az önkéntesek munkáját.

Hatások:

Hollandia szerte több ezek család került bele a programba (2018-ban már 5000 család), több ezer önkéntes felolvasó látogat el a családokba, illetve számos intézmény is bekapcsolódott a munkába.

A The VoorleesExpress programot az UNESCO is felvette a hatékony olvasásfejlesztési gyakorlatokat bemutató adatbázisába. A legújabb kutatások szerint a programban részt vett gyerekek kiemelkedő növekedést mutatnak a nyelvi készségeiket és a szövegértésüket illetően.

Összefoglaló

A Voorlees program egy nagyon hatásos és személyes módja a nyelvi kompetenciák fejlesztésének, azonban nagyon gondos előkészítést és szervezést igényel, mind az önkéntesek, mind a családok kiválasztásában és mentorálásában. Mindenképpen szükséges az önkormányzatok és a szociális/jóléti intézmények bekapcsolódása és a könyvtárak szakmai segítsége a munkához.

Irodalomjegyzék, hivatkozások

<https://voorleesexpress.nl/> (letöltés:2019.09.05.)

Get Involved projekt: Volunteermatch.org és a könyvtárak, Amerikai Egyesült Államok

Bevezető

A kaliforniai közkönyvtárak egyre változatosabb eszközökkel és módszerekkel próbálják felhívni fel a potenciális önkéntesek figyelmét a könyvtárakban végezhető önkéntes munkákra. Az egyik nagyon ígéretes és hasznos eszköz az online felületek igénybevétele. A 2013-ban indult, „Get Involved” projekt keretében a Volunteermatch.org és a könyvtárak együttműködése révén a könyvtárak sokkal „láthatóbbak” lesznek a képzett önkéntes munkát kereső állampolgárok számára. A projekt során nagymértékben növekedett az önkéntesek száma és a könyvtárak segítségével nemcsak könyvtári, hanem egyéb közösségi önkéntes munkák elérhetőek.

A program háttere

Kezdetben az Amerikai Egyesült Államok, Kalifornia állam közkönyvtárai, később további államok közkönyvtárai csatlakoztak a projekthez. Az emberek új lehetőségeket keresnek arra, hogy kihasználják a készségeiket, és szeretnék megtapasztalni, hogy az önkéntes munkával milyen változásokat tudnak a közösségükben elérni. A könyvtár lehetőséget kínál számukra, hogy készségeik segítségével hasznos munkát tudjanak végezni, és ez által a könyvtár is új támogatókat szerez.

A jógyakorlat tevékenységei

- A könyvtárak és a volunteermatch.org egy külön oldal indított el közösen a könyvtárban végezhető önkéntes munkák bemutatására és népszerűsítésére <https://libraries.volunteermatch.org/> (letöltés:2019.09.05.)

- Az állam minden könyvtárának és fiókkönyvtárának biztosítottak egy ingyenes weboldalt, ahol hirdethetik az önkéntes munkákat. Egy alkalmazás 20 mérföldes körzetben jelzi a lehetőséget azoknak, akik feljelentkeztek a Volunteer Match oldalra.
- A Get Involved “Clearinghouse” kereshető weboldalán az önkéntes munka lehetőségek mellett található önkéntes útmutatókat, kézikönyveket, szerződés mintákat és képzési anyagokat.
- A legnépszerűbb önkéntes munkák az oktatáshoz kapcsolódnak, és az írás- és olvasáskészség fejlesztését célozták meg.

Hatások:

- A kaliforniai közkönyvtárak 85 %-a vesz részt a projektben, és a projekt idején több mint 700 könyvtári önkéntes munka lehetőség volt elérhető a volunteermatch.org oldalon.
- A projekt első éve alatt 27 %-kal nőtt az önkéntesek száma.
- Az önkéntesek 67 %-a beszélt ismerőseinek arról, hogy a könyvtárban milyen szolgáltatások és programok érhetőek el, illetve 44 %-uk ajánlotta barátainak a könyvtárban végzett önkéntes munkát. Tizenegy százalékuk adományozott pénzt a könyvtárnak és kilenc százalékuk beszélt helyi döntéshozóval a könyvtárral kapcsolatban.
- A projektet más államokban is alkalmazták a könyvtári önkéntes munka népszerűsítésére.
- Nemcsak könyvtári önkéntes munkák elérhetőek <https://libraries.volunteermatch.org/> oldalon, hanem olyan közösségi bevonást segítő munkák, amelyek nem kapcsolódnak a könyvtárhoz, pl. önkéntes segítők fizikai hátránnyal élők számára.

Összefoglaló

A Magyarországon is hasonlóan működő önkéntes.hu oldallal való szorosabb együttműködés során lehetséges lenne a könyvtárakban végzett önkéntes munka nagyobb fokú láthatóságának elérése.

Irodalomjegyzék, hivatkozások

Library Volunteer Match weboldala <https://libraries.volunteermatch.org/> (letöltés:2019.09.05.)

Volunteer Match weboldala <https://www.volunteermatch.org/> (letöltés:2019.09.05.)

Lehn, Carla: Get Involved: Powered By Your Library. 2013. április 12. In: Institute of museum and library services weboldala. <https://www.ims.gov/blog/2013/04/get-involved-powered-your-library> (letöltés:2019.09.05.)

Az önkéntes.hu weboldala <http://www.onkentes.hu/> (letöltés:2019.09.05.)

MÚZEUMI SZAKTERÜLET

Jól törődni - önkéntesek a Keszthelyi Balatoni Múzeumban

„A jó önkéntes javíthatja a szervezet hatékonyságát.”

Németh Péter, igazgatóhelyettes, Balatoni Múzeum

Összegzés

A számos kulturális lehetőséget tartogató Keszthelyen működő Balatoni Múzeum 2013 óta fogad önkénteseket. Jogi felkészülést és gondos előkészítést követően regisztrált önkéntes fogadó szervezetként szerződik az intézmény iránt elkötelezett önkéntesekkel, akiknek a segítségére elsősorban látogatóinformációs és szervezési feladatokban számít.

Ami jógyakorlattá emeli a Balatoni Múzeum példáját az az a nyitottság, ahogy az intézmény befogadja a segíteni vágyó helyi közösség tagjait, miközben hasonlóan nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a bevont önkéntesek lelkesedéssel végezzék „munkájukat”, így az összkép egységes marad a látogató felé, és a szolgáltatási oldal színesedik, akár a Múzeumok Éjszakáján igénybe vehető arcfestéssel.

A településről

A 770 éves, 20.000 lakosú Keszthely városa a Balaton Ény-i partján található, hivatalosan a Balaton fővárosa. A település és környéke több ezer éve lakott. A rómaiak a település mai határában hatalmas belsőcsapati erődöt létesítettek. Az 1770-es évektől a Festetics család birtoka lesz. Keszthely ma a barokk kastélyról, az Európa első mezőgazdasági felsőfokú intézményéről, a Georgikonról híres.

Keszthelyt iskolavárosként is szokták jellemezni: 5 középiskola, a Pannon Egyetem Georgikon Kara található a városban. A Festetics kastélyon a Georgikon Majortörténeti Kiállítóhelyen és a Balatoni Múzeumon kívül számos magánkiállítóhely várja a látogatókat. A kulturális életben jelentős a szerepe a Goldmark Károly Művelődési központ és Balaton Színháznak, valamint a Fejér György Városi Könyvtárnak. A Balatoni Múzeum az állandó kiállításával, az évi kb. 10 változatos témájú időszakos kiállításával és egyéb kulturális programokkal járul hozzá a Keszthelyi Járás kulturális életéhez. Az évi 6-8 gyerektáborral és kb. 100-150 db múzeumpedagógiai foglalkozással az oktatásban nyújt segítséget a múzeum.

Keszthely városa a Balaton kiemelt üdülőkörzetében fekszik. A Balaton közelsége és a Festetics kastély mellett kiemelt vonzerő a közeli Hévízi-tó.

A múzeumról

A 16 fizetett alkalmazottat foglalkoztató Balatoni Múzeum évente 10-30.000 fő közötti látogatottságot ér el, javarészt (90% fölött) magyar közönségre számít. 2013 óta fogad önkénteseket, akiknek a létszáma jelenleg 7 fő, munkaidő tekintetében összesen körülbelül 1-2 teljes állású kollega energiája adódik így az intézmény emberi erőforrásához.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A hazai példákból, más múzeumi szervezetek munkatársainak megkérdezéséből lendületet merítve a múzeum múzeumpedagógusa szervezte az első önkéntes „börzét” elsősorban a közönségkapcsolati feladatok segítésére.

Az önkéntesek első bevonását alapos előkészítés előzte meg, a Múzeum megvizsgálta a jogszabályi háttérrel, és tájékozódott hazai múzeumok e téren szerzett tapasztalatairól, melyre 2013-2019 között a MOKK zalai koordinátoraként e háló nyújtotta előnyöket az önkéntesség szervezése terén is kihasználta a szervezet, ezt követően sajtónyilvános toborzót tartott.

A szervezet az önkéntesekkel a kezdetektől önkéntes szerződést köt. Az önkéntesek jellemzően három területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció
- kapcsolattartás, szervezés
- közösségi régészet

A CSAPAT

A Múzeum önkéntes csapata jelenleg stabilan 7 fős, hetente 2-3 alkalommal segítik önkéntesek a szervezet tevékenységét, összesen éves átlagot nézve havi kb. 30-40 órában.

A Balatoni Múzeumot választó önkéntesek szeretik a múzeumot, ami abból érzékelhető, hogy gyakran megfordulnak a Múzeum rendezvényein, visszajáró vendégek, illetve szóban is kifejezik elkötelezettségüket és pozitív hozzáállásukat

Az önkéntesek és a múzeumi dolgozók között kialakuló jó személyes kapcsolatok és a folyamatos törődés az önkéntessel segítik, hogy töretlen az önkéntesség. Kiváló tipp kislétszámú önkéntes csapatot működtető szervezeteknek a névnapi telefonos köszöntés, vagy hosszabb kimaradás esetén egy érdeklődő telefonhívás, ahogy a múzeumi dolgozók számára tartott rendezvényekre, karácsonyi ebédre, szakmai kirándulásra szóló meghívó is. Ezt a kapcsolatot a szervezetbe való beilleszkedés során néhány elemmel tudatosan elmélyítik. Az újonnan csatlakozó önkéntesek a közvetlen elbeszélgetést követően részt vesznek egy-egy bemutatkozó alkalmon, ahol az intézménnyel és a kiállításokkal ismerkedhetnek meg.

ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

A múzeum munkatársai közül többen is foglalkoznak az önkéntesek koordinálásával. Az önkéntesek elérése jellemzően heti rendszerességgel, telefonon keresztül történik. Az önkéntesek jellemzően 65 év fölötti lokálpatrióták, akik érdeklődnek a kulturális intézmények, a múzeumok programjai iránt, és az önszerveződésnek és lelkesedésnek köszönhetően sok esetben nagy támaszt jelentenek, például amikor maguk szervezik a múzeumkert rendbe tételét. A siker kulcsa, hogy az önkéntes szereti azt, amit csinál, a múzeumot.

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

Az önkéntesfogadással kapcsolatos legfőbb kihívást a Múzeum abban éli meg, hogy jelenleg több munkatárs koordinálja az önkéntesek tevékenységét. Illetve a jövőbeli tervek között szerepel a fiatalabb korosztály megszólítása is.

HATÁSOK

A munkatársak visszajelzései alapján az önkéntesek bizonyos tevékenységek elvégzésével könnyítik a munkatársak munkáját, javítják a szervezet működését,

erősebbre fűzi a helyi közösséggel való kapcsolatot, és ezt szerencsére nem rejtik véka alá, például a Közösségek Hete alkalmából szervezett nyilvános fórumon is programpontként szerepelt az önkéntes lehetőségekről való tájékoztatás, ami elkerülhetetlenül az intézmény transzparenciáját erősíti.

A múzeum jó társadalmi beágyazottságát tovább erősítik az önkéntesek, akik, mint sok-sok kapocs kötik össze a múzeumot a keszthelyi egyesületekkel, civil szervezetekkel, amelyeknek ők is tagjaik, esetleg vezetőik. Így a múzeumból olyan személyek adnak hiteles képet, akik az adott szervezetnek megbecsült ismert tagjai. Ez magában hordozza a látogatók számára hiteles véleménynyilvánítás előnyeit, hiszen az önkéntes nem múzeumi szakember, látogatói szemmel tekint egy tárlatra. A múzeum híre olyan társadalmi rétegekbe jut el, ahol annyira nem jellemző az közösségi média használata, ellenben nagy az érdeklődés a minőségi kultúra iránt.

Idézet a Múzeum weboldaláról: „A múzeum és a régészet, a szakma iránt érdeklődő laikusokat, múzeumbarátokat szeretnénk bevonni a múzeum életébe. Szeretnénk bekapcsolni őket egy-egy feltárás megismerésébe, a feltáráson előkerült leletanyag feldolgozásába, kiállítások szervezésébe. Ezt a munkát szeretnénk népszerűsíteni.” - tájékoztatott Klinger László, a Balatoni Múzeum régésze. A Közösségek Hete programsorozat keretein belül az érdeklődők nem csak megismerhették a régészet titkait, hanem jelentkezettek is önkéntesnek.”

Látogatói oldalon nagy dicséret, hogy legtöbbször nem érzékelik a látogatók, hogy nem fizetett alkalmazottal, hanem önkéntessel van dolguk. Ugyanakkor az intézmény „vállalja” önkénteseit, akár olyan népszerű alkalmak során, mint a Múzeumok Éjszakája, ahol 2018-ban külön programpontként szerepelt az Arcfestés, ahol - A kis denevérek és vámpírok sminkese: Oláh Zsuzsanna, a Balatoni Múzeum önkéntese volt.

Ajánlás

Azon szervezetek számára, amelyek még nem fogadnak önkénteseket, de tervezik azt, azt javasolja a Balatoni Múzeum igazgatóhelyettese, hogy legyen egy olyan személy az intézményben, aki folyamatosan oda figyel az önkéntesekre, törődik velük és koordinálja őket, így a lelkesedés hosszan fenntartható.

Múzeumandragógiai mintaprojekt - Önkéntesek a Miskolci Herman Ottó Múzeumban

„Tevékenységünkkel tehát nemcsak a múzeum társadalmi beágyazottságát tudtuk erősíteni, hanem alapfeladataink ellátásához nyertünk meg aktív közreműködő partnereket”

Dr. Simon László, múzeumi titkár, Herman Ottó Múzeum

Összegzés

A Herman Ottó Múzeum példája azoknak jelenthet inspirációt, akik nem a feladat- és tevékenységszervezés felől szeretnék megközelíteni az önkéntességet, hanem akik elsősorban közösségfejlesztést, a társadalmi beágyazottság bővítését tervezik

intézményükben. Hangsúlyozni érdemes, hogy ezzel a szándékkal is kiválóan közelíthető az önkéntes tevékenység, hiszen az eredményes és tudatos önkéntesmenedzsment végső soron ugyanezt az eredményt hozza.

A településről

A megyeszékhelyként funkcionáló Miskolc 150.000 fős lakossággal rendelkezik, gazdasági, oktatási és kulturális központ. Korábban acélvárosnak nevezték, ma egyetemi város, kulturális és turisztikai téren számos lehetőséggel kecsegtet: a miskolctapolcai barlangfürdőtől a diósgyőri váron keresztül a Miskolci Nemzeti Színházig.

A múzeumról

A 138 fizetett alkalmazottat foglalkoztató Herman Ottó Múzeum éves szinten kb. 50.000 látogatót fogad több helyszínen, köztük a Miskolci Galériában, a Színeszmúzeumban, a Feledy-házban, a Petró-házban és az Alkotóházban. A 2017-es éves beszámoló szerint az önkéntesek létszáma 24 fő, az önkéntes munkaórák száma 85. A területi múzeumként működő intézmény 2014 óta regisztrált önkéntesfogadó szervezet.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

2009-ben, az első Országos Múzeumandragógiai Konferencián ismertette Kurta Mihály a múzeumandragógiai program elméleti alapjait, amik az 1968-tól francia és más intézményekben terjedő Harmadik Kor Egyeteme nevű projektben, valamint abban a személeletben gyökereznek, hogy a tudásbázist képező múzeumi gyűjteménnyel a közösségek kapcsolata szorosabbra fűzhető az élethosszig tartó tanulás elvei szerint. Így alakul ki az első felhívás megszólítva a kultúra iránt érdeklődő, mentálisan aktív, és nem mellesleg széles kapcsolatrendszerrel és számottevő szabadidővel rendelkező szépkorúakat. A kezdeményezés nem titkolt célja volt a Múzeum társadalmi beágyazottságának erősítése –nemcsak az adományozási csatornák, hanem a kultúráközvetítés csatornáinak erősítése által is. Azóta a tapasztalás megerősítette, hogy a résztvevők a generációjuk legaktívabb képviselői, akik családi kapcsolataikon túl széleskörű közösségi szerepet is vállalnak.

Ugyan a szervezet csak 2014-től regisztrált önkéntesfogadó múzeum, első önkéntes felhívása 2011-re datálható:

„A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatósága május hónapban indítja el 40 órás „Múzeumi Autonóm Tanulás” elnevezésű tanfolyamát az idős, és szépkorúak részére, melynek célja a múzeumi önkéntesek felkészítése, a bevállalt feladataik elvégzésére.”³

A képzést elvégzett önkéntesek több területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció – tájékoztatás a múzeumi gyűjteményekről
- tárlat kivitelezésében segítség, pl. 2018-ban a Seuso-vándorkiállítás során
- kapcsolattartás, szervezés – támogatás a kiállításmegnyitók előkészítése és lebonyolítása során
- létszámhiány esetén teremőrzés
- közvéleménykutatásban, kérdőívezésben segítségnyújtás

³ <http://www.hermuz.hu/muzeumandragogia/news.php?readmore=11> (letöltés: 2019.09.05.)

- adminisztrációs feladatok elvégzése
- modellt ülnek fiatal képzőművészeknek

A CSAPAT

A múzeumi mediátorok csapata aktív szépkorúakból áll össze. És a programok és a közösség összetartó ereje többek között a Múzeum életében tett önkéntes szerepvállalásokban (tárlatvezetés, gyűjteménygyarapítás, programszervezés, előadás vállalása), vagy közös kirándulásban csúcsonylik ki.

ÖNKÉNTES MENEZSMENT

A múzeumandragógiai program, azaz gyakorlatilag a képzés oktatási funkciójához híven az iskolaév beosztásához igazodik, azaz szeptembertől júniusig tart, általában 12-16 alkalmat ölel fel. Különlegességét adja, hogy nemcsak előadásokból, hanem a múzeumi tér biztosította lehetőségekből is építkezik, így a résztvevők közösen meglátogatnak tárlatokat, a raktárt és restaurátorműhelyt. Ezekben az alkalmakon az aktuális kutatási témákkal, kiállításokkal és a Múzeum szakterületeivel is megismerkednek a hallgatók.

Az egyes alkalmakra az érdeklődők külön meghívót kapnak, és az alkalmakat fotókkal és jelenléti ívvel dokumentálja a Múzeum, majd a kurzus egy ünnepélyes fogadással zárul a múzeumigazgató jelenlétében, ahol a résztvevők *múzeumi mediátor* oklevelet kapnak.

A 8 éve tartó sorozat iránt az igény töretlen, az eredeti 8 fős résztvevői létszám megtízszereződött, jelenleg több mint 80 fő vesz részt a programban.

A végzett múzeumi mediátorok rendszeresen jelen vannak az intézmény nagyszabású programjain, mint pl. a Múzeumok Éjszakája rendezvényen, kiállításmegnyitókön, vagy segédkeznek a legkülönfélébb területeken.

A „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” című kiemelt projektben a Múzeum ezzel a múzeumandragógiai projekttel vett részt, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral, a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.-vel és a Rotary Klub Miskolci Angyalok tagozatával együttműködésben – a résztvevő partnerekkel közösen alakítva, gazdagítva a programokat, például az arnóti vagy diósgyőri ásatások megtekintésére lehetőséget biztosítva.

Az önkéntes tevékenység mértékéről nincsen pontosan számadat, de a nyújtott segítség nagyságát jól tükrözi a 2018-as Múzeumok Éjszakájáról kapott adott, amikor is 16 fő önkéntes összesen 98 munkóránban működött közre a programok megvalósításában. A múzeumandragógiai programot 6 éve ugyanaz a munkatárs koordinálja.

Hatások

Az önkéntesek elkötelezettsége abban is megmutatkozik, hogy a Múzeum falain túl építik a kapcsolatokat, növelik a látogatószámot és a múzeumi közönséget, vagy akár a gyűjteményt gyarapítják saját gyűjteményük átadásával, például családtörténeti gyűjteménnyel gazdagítva a Múzeum gyűjteményét, vagy múzeumlátogatást szervezve és tárlatvezetést tartva a Miskolci Máltai Játsszóter dolgozói és lakótelepi gyermekek számára.

A múzeumandragógiai program, a szépkorúak bevonása és a rajtuk, mint újabb kapcsolatokon, személyeken, csatornákon keresztül történő kultúrákövetítés végső soron a lokális identitást is alakítja, erősíti.

A közösség összetartó ereje - Önkéntesek a Pécsi Janus Pannoniusz Múzeumban

„hívó szavamra bármikor rendelkezésre állnak”

Tillai Gábor, történész, főmuzeológus, Janus Pannoniusz Múzeum

Összegzés

Európa Kulturális fővárosában önkéntesnek lenni igazi megtiszteltetés. Nemcsak azért, mert turisztikailag frekventált, számos kulturális lehetőséggel megáldott városról van szó, hanem mert egy évtizedekre visszatekintő civil szervezeti – intézményi együttműködésre épül az önkéntes tevékenység a Janus Pannoniusz Múzeumban. Ez a példa elsősorban azoknak adhat inspirációt, akik elkötelezett helyi nyugdíjasok önszerveződésére szeretnének támaszkodni önkéntes programjuk létrehozásában, illetve azoknak is, akik egyelőre még nem gondolkodnak saját önkéntes program indításán, de elképzelhetőnek tartják a civil szervezeti együttműködésen keresztül megvalósuló önkéntesfogadást.

A településről

A 155.000 fős Pécs 2010-ben Európa kulturális fővárosaként számos és sokszínű országos jelentőségű, illetve helyi szintű kulturális intézménnyel rendelkezik. A település turisztikai jelentőségét kulturális fesztiválok és egyéb rendezvények sokasága erősíti, mind a helyi polgárok, mind az odalátogatók számára.

A múzeumról

A megyei hatókörű városi múzeumként működő Janus Pannoniusz Múzeum évente 200-300 ezer fő közötti látogatót számlál, 70-90%-ban hazai közönségre épít. A fizetett alkalmazottak létszáma 86 fő, az önkéntesek létszáma 20-30 fő, munkaidő tekintetében összesen körülbelül 1 teljes állású kollega energiája adódik így az intézmény emberi erőforrásához.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A Janus Pannoniusz Múzeum 1989 óta fogad önkénteseket, bár nem regisztrált önkéntesfogadó szervezetként. Az igény elsősorban a helyi polgárok részéről jelentkezett, mondhatni „keresleti” oldalról volt elsőként érdeklődés a múzeumi programok sokszínűségének támogatása iránt, így a szervezet könnyen jutott plusz külső erőforráshoz. Ahogy ez az igény rendszeressé vált, a közösség híre szájhagyomány útján terjedt, az intézmény teremhasználatot, kiállításlátogatást biztosított számukra. A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület múzeumbarátai civil szervezet tagjai így spontán vonódtak be kiállításmegnyitók, előadások, tárlatvezetések és konferenciák szervezése és lebonyolítása során. Ily módon tulajdonképpen az önkéntesség ezen lehetőségek viszonzásaként született gesztus. tudatosan felépített önkéntes programok esetén ennek pont az ellenkezője figyelhető meg: az önkéntes tevékenységért cserébe bizonyos előnyökhöz juthatnak az önkéntesek.

Az Egyesület szakmai vezetését a Múzeum egyik munkatársa tartja ma már kézben, így hozzá tartozik az önkéntesség koordinálása. A civil szektorban gyakran fellelhető

minta is megjelenik: éves szinten egy kisebb összeget gyűjtenek a tagok, amivel a múzeum működését támogatják, programköltségek, előadói díjak finanszírozása által. Az önkéntesek jellemzően két területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció – egyes rendezvényeken információkkal segítik az érdeklődőket nem csupán az adott kiállításról, de a múzeum egészéről is, és terjesztik a múzeum híréit
- kapcsolattartás, szervezés – az önkéntesek bekapcsolódnak például kiállításmegnyitók előkészítésébe, a termek berendezésétől, a beszerzésen át a pakolásig, rendrakásig.

A CSAPAT

A teljes önkéntes bázis alapja a Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület 300 fős tagságából álló 50-60 fő; akik bármikor jól mozgósíthatóak. A múzeum rendszeres segítői ennek a csoportnak körülbelül a fele, ők előre egyeztetett rendben segédkeznek, építve a Múzeum működéséről szerzett tapasztalataikra.

Az évek során számos jóindulatú önkéntes felajánlás érkezik, és a koordinátor nagy hangsúlyt fektet a kellő határozottsággal és felkészültséggel rendelkező érdeklődők kiválasztására.

A Múzeum önkéntesei alkalmanként segítik a szervezet tevékenységét, de nem gyakrabban, mint félévente 2-3 alkalommal, évente összesen 150-250 órában.

A múzeumbaráti közösség havonta 2 alkalommal találkozik, így bármikor könnyen szervezhetőek, és a találkozók alkalmával könnyen megszólíthatók.

ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

A múzeum munkatársai között van olyan, akinek a beosztása az önkéntes koordinálást is magában foglalja, de számos más feladat is van. Az önkéntesek mind a helyi közösség tagjaiból kerülnek ki, jellemzően 65 év fölöttiek. Önkéntes feladataikat önszerveződő módon látják el. Az intézmény részéről szervezett felkészítésben nem vesznek részt, alkalmi eseményeken segítenek, informális módon, nagyrészt a teremőrséggel együttműködésben végzik tevékenységüket, jellemzően nagy rendezvények esetén biztosított létszámtöbbletet jelentenek a teremőrzésben.

A siker kulcsa az éveken át tartó hiteles szakmai és emberi közösségszervezés.

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

A kihívások között szerepel a múzeum jövőbeli stratégiájának megvalósulását támogató tervezett önkéntes tevékenység kialakítása, fiatalabb önkéntesek bevonása.

Hatások

Az önkéntesek segítségét előszeretettel igénylik a kollegák az Egyesület vezetésével is megbízott történész főmuzeológus munkatársukon keresztül és kifejezetten hálások érte. Az önkéntesek tevékenységükért szóbeli elismerést kapnak, és a klub évvégi összejövetelén a kb. 100 fős közönség gesztusértékű ajándékkal jutalmazza őket (színházjegy vagy könyvvásárlási utalvány).

Ajánlás

A Janus Pannonius Múzeum önkéntesekkel foglalkozó munkatársa körültekintésre, a program alapos végiggondolására, figyelmességre inti azokat, akik önkéntesfogadást terveznek. Kiemeli az emberismeret és a helyismeret szükségességét.

Önkéntesfogadást tervező szervezetek számára a Múzeum történész főmuzeológus munkatársa a közösségi szervező erőbe vetett hitét hagyományozná át, a közösség megtartó, fejlesztő erejének hangsúlyával.

Személyesség, odafigyelés, kölcsönösség - önkéntesek a Ludwig Múzeumban

„Legyen egy megbízott ember, aki időt és energiát tud áldozni az önkéntesekre, enélkül nem lesz fenntartható a rendszer.”

Szira Henrietta, múzeumpedagógus, Ludwig Múzeum

Összegzés

Budapesten a kortárs művészeti gyűjteménnyel rendelkező Ludwig Múzeum 2009 óta fogad önkénteseket.

A Ludwig Múzeum példája inspirációt adhat az önkéntesek számára nyújtott feladatok sokszínűségében és kreatív meghatározásában, a legjobb önkéntes-feladat párosítás megtalálásában.

A településről

Budapest számos kulturális lehetőséget, programot, kiállítást kínál a közönségnek, fővárosként kiemelt turisztikai vonzerőt képvisel, ami kevésbé igaz a város 9. kerületére, illetve a Rákóczi híd szomszédságára. Ezt a MÜPA épületében való elhelyezkedés némileg ellensúlyozza. A város szívetől való távolság kihívás elé állítja az intézményt mind a látogatók bevonása, mind az önkéntesek mobilizálása tekintetében.

A múzeumról

A Ludwig Múzeum évente kb. 100 ezer fő látogatót fogad, ebből jellemzően 80% magyar. Az országos besorolású múzeumokhoz képest tematikus múzeumként nehezebben éri el a vidéki lakosságot, hiszen ez esetben utazási kedvezmény számukra nem adható.

A kb. 50 fős létszámmal működő intézmény 20-30 fő önkéntest foglalkoztat, segítségük munkaidő tekintetében összesen körülbelül 2-4 teljes állású kollega energiájával toldja meg az intézmény emberi erőforrásait.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A szolgáltatásbővítés lehetőségeit keresve a Múzeum önkéntes programjának létrehozását a Kommunikációs Osztály kezdeményezte, és egy külső tanácsadót (a Szépművészeti Múzeum Önkéntes Programjának alapítóját) kért fel a program alapelemeinek kidolgozására a kézikönyv megfogalmazásától a jelentkezők kiválasztásán át a képzések tartásáig. Az önkéntesek jelenléte hullámzó volt az intézmény életében, és a szervezet rálátást nyert arra, hogy szükséges egy legalább rész munkaidőben az önkéntesek koordinálásával megbízott munkatárs alkalmazása ahhoz, hogy fenntarthatóvá váljon a kialakult rendszer.

Jelenleg a rendszer fenntartásának és újraélesztésének lendülete az intézményi igény és egy munkatárs lelkesedésének találkozásából táplálkozik. A munkatársak leterheltsége ugyanis aláhúzta a program újraindítása mellett szóló érveket.

Az önkéntesek több területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció
- gyűjtemény - az önkéntes feladata a szakmai háttérmunka segítése és a részvétel a művek kutatásában
- múzeumpedagógia
- fotók, videók készítése, grafikai munkák
- De az önkéntes tevékenység regisztrációja szerint az intézmény nyitott hozzáállással arra számít, hogy az önkéntesekre bennfentesebb területeken is támaszkodik, például:
 - az önkéntes feladata a kiállítások előkészítésének és szervezésének segítése, a szakmai háttérmunkától a gyakorlati megvalósításig (telefon, levelezés, adminisztráció, fordítások, kapcsolattartás, installálás)
 - A múzeum kommunikációjával, sajtóügyintézésel foglalkozó részlegén önkéntesi feladat lehet a részvétel a múzeumkommunikációs háttérmunkában, az adatgyűjtés, valamint a kapcsolattartás - és építés. Információszolgáltatás - recepciós feladatok, tárlatvezetés, art-mediátori feladatok, közönségkapcsolati szervezési feladatok, programszervezés, foglalkozások tartása (speciális csoportok részére), hostess szolgáltatás

Külön kiemelendő az a rugalmasság és odafigyelés, ahogy a szervezet az önkéntesek felajánlott idejének hatékony felhasználását támogatja. Kifejezetten bevált és az önkéntesek részről is magasabb elégedettséget tapasztaltak, amikor az egyes önkéntesek minél jobb megismerésén keresztül személyiségükhöz, terveikhez és élethelyzetükhöz illő feladattal szólítják meg őket. Ezt támogatja az is, hogy egyre több munkatárs ismeri fel az önkéntességben rejlő lehetőségeket, ezáltal egyre több és izgalmasabb feladatot tud az intézmény az önkéntesek számára kínálni.

A munkatársak érdekeltté tétele tudatos, kitartó építkezést igényelt a koordinátortól - a munkatársak egyéni megkérdezésétől, közös ötletelésen át a szerzett tapasztalatok közös értékeléséig.

A CSAPAT

Figyelemre méltó, hogy az önkéntes csoportnak „csak” 90%-a budapesti, ami az intézmény működésének tágabb hatókörét egyértelműen jelzi.

Az önkéntesek átlagéletkora 25-35 év között van, különböző háttérrel érkeztek, az érdeklődésük is sokféle. Közös bennük, hogy szeretnének belelátni a Ludwig Múzeum életébe, tevékenységébe. Életkoruk ennek megfelelően nem elsősorban az egyetemista korosztály, inkább a már pár évet dolgozott fiatalok. A csapat összetartó. Az önkénteseket kéthetente e-mail formában szólítja meg az intézmény, és 2 havonta közös találkozókat szervez.

A Múzeum önkéntes bázisa jelenleg 30 fős, az önkéntes program újraélesztésével a szervezet elsősorban innen vár rendszeres segítőt. A múzeum tevékenységét hetente 2-3 alkalommal segítik az önkéntesek, összesen kb. havi 500 órában nyújtanak támogatást.

Az új önkéntesek képzési napok során kapnak első betekintést a szervezet életének és önkéntes szerepüknek a részleteibe

ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

Kiemelendő, hogy a Ludwig Múzeum 2009 óta fogad önkénteseket, és fogadószervezetként 2011 során regisztrált. Érdemes kiemelni, hogy van olyan múzeumpedagógus munkatárs, akinek felerészről az önkéntesek koordinálása a feladata, és ezt saját bevallása szerint szívügyének tekinti. Ez lehet annak a záloga, hogy az esetlegesen felmerülő nehézségekkel az intézmény könnyebben megbírkózik.

Az önkéntes tevékenység változatos kialakításának lehetősége természetesen sok időt és energiát igényel, ugyanakkor az intézmény rendelkezésre álló értékekkel és erőforrásokkal való tudatosabb gazdálkodásról árulkodik.

Az önkéntesekkel kapcsolatos munka számára egy önkéntes kézikönyv ad struktúrát, amely az önkéntesekkel kapcsolatos és az önkéntesekre vonatkozó szabályokat összesíti, így átláthatóvá téve az önkéntesfogadást a rendszer minden szereplője számára.

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

Az önkéntesfogadással kapcsolatos legfőbb kihívást a Múzeum számára a munkatársak kezdeti ellenállása jelentette, ami elsősorban a munkatársak általános leterheltségéből eredt, ami ellenállást táplált az esetleges új segítők betanításával szemben. Szerencsére ez az önkéntesek személyes megismerésekor, az általuk elvégzett tevékenység színvonala következtében azonban átalakult.

A jövőben az önkéntes koordinátor az önkéntesekkel való kommunikáció fejlesztését és az önszerveződés erősítését tűzi ki célul.

Hatások

Az önkéntesekkel fenntartott folyamatos kapcsolat és a tapasztalás azonban meghozta gyümölcsét, és a munkatársak ma már kifejezetten számítanak a segítségre.

A sok látogatót vonzó eseményeknél kifejezetten fontos az önkéntesek szerepe az információátadásban, így a látogatók komfortosan érzik magukat.

Ajánlás

Az önkéntesfogadással kapcsolatos pozitív tapasztalatokat úgy összegzi az önkéntes koordinátor, hogy az önkéntesekkel sokat tanulunk egymástól, tudásokat és szemléleteket cserélünk.

Lassan, de biztosan - önkéntesek a Százhalombattai Matrica Múzeumban

„Legyen egy kijelölt munkatárs a kapcsolattartásra, szervezésre”

Tóth Zsuzsa, múzeumpedagógus, Matrica Múzeum, Százhalombatta

Összegzés

A Matrica Múzeum eseteirésán keresztül az önkéntesfogadással kapcsolatos azon ténnyel is szembesül az olvasó, hogy az önkéntesek szervezése bizony nincs ingyen, hanem időt és energiát kér a szervezettől. A százhalombattai szervezet lassan 10 éve

regisztrált önkéntes fogadó szervezetként, az önkéntesek foglalkoztatását az óvatosság és körültekintés jellemzi, és különösen szép inspirációt jelenthet a szigorú értelemben nem önkéntességként értelmezett iskolai közösségi szolgálat szándékolt céljának elérésére, az önkéntes attitűd kialakítására.

A településről

A 19.000 lakosú Százhalombatta kb. 30 km-re fekszik Budapeستől a Duna partján. 1970-ben lett város két ipari létesítmény megépítésével. A Múzeum Régészeti Parkja a város őskori történelmét mutatja be. A Parkban egyedülálló látnivaló a 2700 éves feltárt halomsír. A város rendelkezik művelődési központtal, sportközponttal, négy általános iskolával, egy gimnáziummal, egy szakgimnáziummal és öt óvodával. A Múzeumnak az összes iskolával és néhány óvodával élő együttműködése van. A Múzeum részt vesz a városi rendezvényeken, és aktív kapcsolatot ápol a nyugdíjas klubokkal. Régészeti Park, a városi strand és a nyaranta megrendezett Summerfest néptáncfesztivál turisztikai vonzerőt képvisel.

A múzeumról

A 9 főt foglalkoztató területi múzeum évente 10-30 ezer fő közötti látogatót számlál, majdnem teljesen hazai közönségre épít. Az önkéntesek létszáma kevesebb mint 5 fő, munkaidő tekintetében jelenlétük némi támogatást biztosít az intézmény emberi erőforrásainak kiegészítésére.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A Matrica Múzeum 2011-ben regisztrált önkénteseket fogadó szervezetként, és 2013 óta fogad önkénteseket, első megszólítással az intézmény saját kapcsolatrendszerét, tábori közösségét megcélozva, ami inspirációt adhat arra, hogy a szervezet meglévő kapcsolatrendszerén belül a kapcsolatokat hogyan lehet mélyíteni, sokszínűsíteni.

Az önkéntesség kezdetei annak a szervezetben megfogalmazódott igénynek a kielégítéséhez kötődnek, mely szerint a rendezvényeken kiegészítő segítségre volt szükség. Két munkatárs részt vett 2011-ben a Szépművészeti Múzeum és a Kórházi Segítő Szolgálat Alapítvány szervezésében megvalósult önkéntes koordinátor képzésben, amely az önkéntesfoglalkoztatás praktikus tudnivalóin vezette végig a résztvevőket, és elméleti, valamint gyakorlati vizsgával zárult. A sikeres vizsgát tett munkatársak tudásukat továbbadták kollegáiknak prezentációval és szöveges szóbeli tájékoztatás formájában.

Az azóta eltelt években az önkéntesfogadás lehetőségeinek fenntartását a személyes kapcsolatok, az önkéntesek élményeinek továbbadása, és a munkájuk iránti szükség segítette elő.

A CSAPAT ÉS AZ ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

Az intézmény jelenleg 1-2 fős felnőtt (nyugdíjas) önkéntes bázissal rendelkezik, azonban a segítői kört a kb. 10 fő iskolai közösségi szolgálat keretében segítő tanuló színesíti.

Az önkéntesek (értve ezalatt a felnőtt önkénteseket) alkalmanként, fél évente 1-2 alkalommal nyújtanak segítséget a szervezet számára. Őket telefonon éri el a Múzeum, de a tábori közösséggel Facebook csoportban is kapcsolatot tartanak, amelynek tagjai az önkéntesek is.

Az önkéntesek jellemzően két területen segítik a szervezet munkáját:

- adminisztráció – a régész és muzeológus munkatársak irányításával és felügyeletével gyűjteményi nyilvántartás leltárkönyveiből gépelik át az adatokat excel táblázatba, ezzel az országosan elvárt digitális múzeumi nyilvántartás adatállományát növelik. Régészeti ásatásból származó kerámiatöredékek mechanikus, kézi tisztítása, leltározásra kerülő kerámiatöredékekre leltári szám ráírása, leíró kartonok fotókkal való ellátása, gyűjteményi revízióban való segítség. Leltárkönyv alapján mutatócédulák írása, fotózás rendezvényeken.
- múzeumpedagógia – tárgymásolatok készítése (átfúrt agyaggolyó), kézműves alapanyagok felvágása, foglalkozások lebonyolításában való segítség, tábori segítségnyújtás: játékok szervezése és lebonyolítása, rendezvényeken: játékokban, feladatokban való részvétel, szórólapozás.

A szervezet előrelátására és nyitottságára utal, hogy 2011-ben, a fogadószervezetként történő regisztráció során a lehetséges önkéntes feladatokat széles spektrumban határozta meg: tábori segítő, könyvtári leltározásban segítő, kerti munkákban segítő, programokon beöltözött segítő.

A Múzeum szerződést köt önkéntes segítőivel, és a velük kapcsolatos teendők egy személynek a kezében futnak össze az intézményben, akinek a titulusa ugyan magában foglalja az önkéntesek koordinálását, de emellett számos más múzeumpedagógiai, szervezési és pályázatírási teendőt is ellát.

Az újonnan érkező önkénteseknek az intézmény nem biztosít bevezető képzést, ugyanakkor az első napon egyéni kötetlen beszélgetésen vesz minden önkéntes részt, és megismerkednek a helyszínnel és az elvégzendő feladattal.

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK, LEHETŐSÉGEK

Kiemelendő, hogy az iskolai közösségi szolgálat keretében bevont fiatalok nagyrészt önszerveződővé válnak, és visszatérnek a Múzeum nyári táborának segítésére. Azaz kihívásként merül fel az önkéntesfogadás ezen csatornájának tudatos építése, ápolása.

A kihívások között szerepel a felnőtt önkéntesek fogadásának lehetőségeit bővíteni szeretné az intézmény.

A munkatársak önkéntesfogadással kapcsolatos közös gondolkodásának nagyon szép megnyilvánulása, hogy táblázatos formában tematikusan tagolva összegyűjtötték a területükön megvalósítható önkéntes feladatokat, az ezek elvégzéséhez szükséges létszámot, valamint a munka elvégzéséhez szükséges időt megjelölve.

Hatások

Az önkéntesek megjelenése nyomán a munkatársak teljes értékű segítséget kapnak a múzeumi adminisztrációban, a táborok lebonyolításában, ami egy ilyen kis létszámú szervezetnél jelentős segítség. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan felmerül az igény arra is, hogy egy munkatársnak jelentősen több ideje szabaduljon fel az önkéntesfogadás átgondolására, tudatos formálására.

A látogatói oldalon az önkéntesek jelenléte a tábori közösség erősítésében egyértelműen pozitív hatást mutat, és a látogatószám növelését figyelték meg az itt dolgozók.

A JÖVŐ

Az önkéntesek koordinátora az önkéntesfoglalkoztatással töltött több időt arra fordítaná, hogy felkutassa és bővítse azon lehetséges alkalmakat, melyeken az önkéntesek segíteni tudnak, lehetőséget biztosítana munkán kívüli találkozókra, és felmérné az

önkéntesek igényeit és tapasztalatait, hogy a szervezet épülésére hasznosíthassa ezeket az értékes kapcsolatokat. Az új önkéntes stratégia alapja a még jobb tervezhetőség, tudatosság, állandó és változó múzeumi igényeknek megfelelő időbeosztás hosszú távú tervezése volna.

Ajánlás

A Matrica Múzeum múzeumpedagógusa azzal ajánlja más szervezetek figyelmébe az önkéntesfogadást, hogy ezáltal a szervezet komoly segítséget kap és az önkéntesek közösséget építenek. Segítségnyújtásukkal megkönnyítik a napi munkát, közösségük fejlődik, tevékenységük példaadó.

A nyugdíjasok is szeretnek játszani - önkéntesek a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban

„Remek hatékonyságnövelő, jó móka, de rengeteg munka.”

Miszné Korenchy Anikó, múzeumpedagógus, MKVM

Összegzés

A fővárosi 3. kerületben, a Krúdy-negyedben működő Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum több mint tíz éve fogad önkénteseket.

Az MKVM abban állít követendő példát a kisebb múzeumoknak, hogy kitartással keresi az önkéntesség szervezetbe integráltságának lehetőségeit, a munkatársaknak az önkéntesképzésbe való bevonásától a weboldalon feltüntetett önkéntesség menüponton és kedvcsináló gondolatokon keresztül egészen az intézményvezető dicséretes attitűdjéig, miszerint minden alkalommal, amikor önkéntesek segítik egy rendezvény megvalósulását, nyilvánosan köszönetet fogalmaz meg a fizetetlen segítőknek is, ezáltal nemcsak elismerést nyújtva, hanem népszerűsítve is ezt a lehetőséget.

A településről

Budapest 3. kerülete jó intézményi ellátottságnak örvend. A kerületi szociális szolgáltató a Múzeum szomszédja. A kerületi polgármester kifejezetten támogatja a helyiek tanulását, aminek következtében az óbudaiak számára a múzeumlátogatás ingyenes.

Óbuda a római kortól kezdve lakott település, gazdag hagyományokkal, ezért turisztikailag kedvelt célpont. Karácsonyi vására és fesztiváljai a belföldi, de a külföldi turizmusnak is vonzerőt jelentenek.

A múzeumról

A 17 fizetett alkalmazottat foglalkoztató országos szakmúzeum évente 30-60.000 fő közötti látogatottságot ér el, javarészt (90% fölött) magyar közönségre számít. 2008 óta fogad önkénteseket, akiknek a létszáma jelenleg a fizetett létszám háromszorosa, 50 fő, munkaidő tekintetében összesen körülbelül 1-2 teljes állású kollega energiája adódik így az intézmény emberi erőforrásához.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A Múzeum egy civil szervezet támogatásával, a Múzeumok és Látogatók Alapítvány javaslatára kezdett önkéntesek szervezésébe, kezdetben az Alapítvány adminisztrációs háttérével (regisztráció, szerződéskötés az önkéntesekkel) és közvetítésével (toborzásában). Ebben az első időszakban az önkéntesek bevonását a leendő önkéntes koordinátorral/múzeumpedagógussal folytatott kötetlen beszélgetés tette formálissá.

2012-ben az önkéntesek nagyobb létszámban történő bevonása hozta a közvetlen kapcsolódás igényét, és a Múzeum is regisztrált fogadó szervezetként.

Ha újrakezdehetnék, az önkéntesek első bevonását alaposabban készítenék elő, többek között a munkatársak felkészítésére szánna időt a szervezet.

A szervezet az önkéntesekkel 2012 óta közvetlenül köt önkéntes szerződést. Az önkéntesek jellemzően négy területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció /látogatókísérés
- gyűjtemények digitalizása / kiállítások létrehozása
- múzeumpedagógia
- egyéb: varrás, fotózás a múzeumi marketing anyagokhoz stb.

A CSAPAT

Az MKVM új önkénteseit az adott területért felelős mentor, azaz munkatárs vezeti be a szükséges tudnivalókba.

A meglévő önkéntes csapat összetartását játszva tanulást támogató alkalmakkal segítik a munkatársak – talán nem véletlen, hiszen az önkéntes koordinátor múzeumpedagógus egyben. Különösen büszkék arra, hogy a csapatépítést összevonják a képzésekkel, azaz a múzeumi szolgáltatásokat, például bonbonkészítést, a digitális játékokat és a nyomozós játékokat együtt próbálják ki, egyúttal hiteles hírvivővé avatva az önkénteseket. Ennek eredményeként a csapat összetartóbb és lelkesebb.

A Múzeum önkéntes csapata jelenleg 48 fős, ebből kb. 27 fő segíti rendszeresen a Múzeum tevékenységét. Hetente 2-3 alkalommal vannak jelen önkéntesek a szervezetben, összesen kb. havi 171-185 órában nyújtanak támogatást.

ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

A múzeumnak van olyan munkatársa, akinek titulusa önkéntes koordinátor, de számos más feladatot is ellát.

Az önkéntes szerződésen túl a szervezet az önkéntes tevékenység jellegzetességeit összefoglaló önkéntes kézikönyvet is összeállított, amelyet az önkéntes a belépéskor kap kézhez, és a tartalom alkalomszerűen az intézményi változásokhoz igazodva alakul.

Fő tartalmi elemei között szerepel:

- az önkéntes program általános bemutatása (az önkéntes program szereplőinek, az elvárásoknak a bemutatása)
- munkaterületek és a feladatmeghatározások pontos bemutatása a konkrét kapcsolattartók megnevezésével
- az általános munkavégzési szabályok
- a képzési rend bemutatása
- az önkéntes tevékenység értékelésének menetét
- a múzeum és szervezeti felépítésének bemutatása

Az önkéntesek elérése kéthetente, havonta küldött körlevélben, néha direkt e-mailekkel vagy telefonhívással történik az önkéntes tevékenység jellegétől függően. Az önkéntesek jellemzően 55-65 év közötti fővárosi lakosok, főleg nyugdíjasok. Érdeklődnek a kultúra és történelem iránt, közülük sokan szeretnek utazni, és változatos az érdeklődésük, foglalkozásuk és élettapasztalataik.

A munkatársak kezdeti ellenállását sikerült az önkéntesekkel való személyes kapcsolatnak teret adva legyőzni. Az önkéntesek továbbképzésébe bevont kollegák számára is láthatóvá vált az önkéntesek lelkesedése és hozzáértése.

Az önkéntességet a szervezet online infrastruktúrája is elismeri: a weboldalon a Múzeum menüpont alatt megjelenik az önkéntes felhívás is külön aloldalon. (<https://mkvm.hu/onkentesseg/>).

Ennek az aloldalnak külön erénye, hogy egy nyomtatható jelentkezési lapon túl közzétesznek rajta néhány kedvcsináló véleményt, amit az önkénteseik fogalmaztak

„Tíz éve tevékenykedek önkéntesként a múzeumban. Más intézményeknél is dolgoztam, dolgozom önkéntesként. Miért szeretek itt lenni? Megbecsülnek, számítanak rám, sokat tanulhatok, nagyon jó a csapat, színesek, érdekesek a programok. Köszönöm, hogy itt lehetek! Érdemes!!!” (S. Alíz)

meg, például:

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

Az önkéntesfogadással kapcsolatos legfőbb kihívást a Múzeum abban éli meg, hogy az önkéntesek számával és tevékenységi gyakoriságával arányosan több idő volna szükséges koordinálásukra. Illetve vágyként fogalmazódik meg a fiatalabbak bevonása és a kollegákkal való szorosabb, több közös munka – akár az önkéntes javaslatok jobb integrálása a múzeum munkájába, mert nagyon sok hasznos tapasztalatot, izgalmas projektötletet hoznak.

Hatások

Az önkéntesek megjelenése óta a szervezet működése sokkal hatékonyabbá vált. A teremőrzést kiváltotta a látogatókísérés, illetve a recepció sok általi kamerafigyelés. A forgalmas időszakokban: november-december, illetve május-június hónapokban a múzeumpedagógia több foglalkozást tud felvenni, mert az önkéntesek jelentős terheket levesznek a fizetett munkatársak válláról, illetve egyes rendezvényeken teljes feladatot tudnak önálló feladatvégzésre átvenni (pl. egy bábkészítő önkéntes vezetett már családi programot).

Az önkéntesek megjelenése a vendégkönyvekben is nyomon követhető, ugyanis rengeteg pozitív bejegyzés születik a tapasztaltak kapcsán.

Az intézmény 2017-ben az Önkéntes Központ Alapítvány által elismerésben részesült: elnyerte az Év Intézményi Önkéntes Programja díjat.

Ajánlás

Az önkéntesfogadással kapcsolatban azt üzeni a szervezet múzeumpedagógusa más intézményeknek, hogy az önkéntesek bevonása a hatékonyság növelésén túl sokkal színesebbé, gazdagabbá teszi az intézmény életét, és a sokféle emberrel való

találkozás, beszélgetés – amellet, hogy sok munkát is ad -, kikapcsol és szórakoztat is, azaz minden értelemben hozzátesz az intézmény életéhez.

Az önkéntesfogadás hullámai - önkéntesek az Óbudai Múzeumban

„Egy elkötelezett csapat építése számos területen csak jó irányt adhat az intézménynek.”

Felbermann Judit, mb. igazgató, Óbudai Múzeum

Összegzés

Az Óbudai Múzeum példája arra buzdíthatja az olvasót, hogy kitartóan szemlélje és hagyja élni az önkéntesfogadás gondolatát, gondosan előkészítve annak lépéseit, és megengedve az újratervezést a szervezet belső változásainak hatására. Az Óbudai Múzeum 2012 óta regisztrált fogadószervezet, és az önkéntesek foglalkoztatásának hullámai nagyrészt függenek a velük kapcsolatot ápoló személyek e feladatnak dedikálható energiájától, lelkesedésétől és a szervezet egyéb terveitől. Erre a változtatási szabadságra lehet kiváló példa az óbudai.

A településről

A közel 2 milliós lakosú fővároson belül a 3. kerület Óbuda nevű városrésze 130 ezer fős lakossággal bír.

A városrész kulturális kínálata igen gazdag az itt megtalálható sokféle múzeumnak (kiemelve kizárólag az Óbudai Múzeum szoros közelségében elhelyezkedőket: Goldberger Textilipari Gyűjtemény, Szépművészeti Múzeum-Vasarely Múzeum, PIM-Kassák Lajos Emlékmúzeum), illetve közművelődési intézménynek (Óbudai Kulturális Központ és intézményei, Óbudai Társaskör, Esernyős Óbudai Kulturális, Turisztikai és Információs Pont, Óbudai Platán Könyvtár Szociális és rehabilitációs intézmények, oktatási-nevelési intézmények, stb.) köszönhetően.

A múzeum kiemelt helyet foglal el a III. kerületi kulturális és tudományos életében, amely szoros kapcsolatot alakított ki az évek során a kerületi oktatási-nevelési intézményekkel, a kerületi múzeumokkal és az önkormányzat fenntartásában álló egyéb intézményekkel, szervezetekkel.

Óbuda turisztikai szempontból Budapest egyik jelentős desztinációja. Történelmi szerepének köszönhetően számos emlékhely, kulturális és szakrális tér, természeti adottságainak köszönhetően pedig kiváló lehetőség kínálkozik a kikapcsolódásra. A kerületben számos múzeum várja a látogatókat, a kerület egészében különböző fesztiválok és programok helyszíne, intézményeink szoros együttműködésben dolgoznak az Óbudai Turisztikai Egyesülettel a városrész turisztikai profiljának erősítésén.

A múzeumról

A 30 főt foglalkoztató területi múzeum évente 10-30 ezer fő közötti látogatót számlál, 70-90%-ban hazai közönségre épít. Az önkéntesek létszáma kevesebb mint 5 fő, munkaidő tekintetében jelenlétük némi támogatást biztosít az intézmény emberi erőforrásainak kiegészítésére.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

Az Óbudai Múzeum 2012 óta regisztrált fogadószervezetként fogad önkénteseket. Az önkéntesség kezdetei az országos és kerületi rendezvények megnövekedett látogatottság kiszolgálásához kapcsolódik. Az akkori kulturális szervező munkatárs feladata volt az önkéntesek szervezése, toborzása, képzése, és erre készülve részt vett 2011-ben a Szépművészeti Múzeum és a Kórházi Segítő Szolgálat Alapítvány szervezésében megvalósult önkéntes koordinátor képzésben, amely az önkéntesfoglalkoztatás praktikus tudnivalóin vezette végig a résztvevőket, és elméleti, valamint gyakorlati vizsgával zárult.

A 2012-es felhívásban kiemelendő módon hangsúlyozták az önkéntes által megtapasztalható hasznokat, amelyek az önkéntes tevékenység végzésével járnak: „A múzeumi önkéntes munka jó alkalom új ismeretek elsajátítására, kapcsolatépítésre, gyakorlatszerzésre, a szabadidő hasznos eltöltésére.”⁴

Az ezt követő két évben, 2012-13 során volt az önkéntes csapat a legnagyobb: összesen 20 fő támogatta a szervezet tevékenységét. Az őket akkor szervező, ebben képzett munkatárs távozását követően az önkéntesek száma csökkent, fogadásuk alkalmoszerűvé vált, tudatos képzésük híján a csapatjelleg megszűnt.

Az intézmény jelenlegi önkéntes bázisa elsősorban a korábbi önkénteseken alapszik, kibővülve néhány volt frontszemélyzeti munkatárssal. Így a megszólítható csapat 6-7 fős, tőlük alkalmoszerűen, félévente 1-2 alkalommal kapnak segítséget.

Az önkéntesek jellemzően két területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció – az önkéntesek a nagy országos múzeumi rendezvények alkalmával a látogatóirányításban, tájékoztatásban, a gördülékeny haladásban töltenek be segítő szerepet kiemelten a közönségforgalmi terekben.
- múzeumpedagógia – múzeumi táborokban, valamint a nagyobb rendezvényekhez kapcsolódó családoknak szánt játékos kiállításfelfedezés során az önkéntesek a múzeumpedagógus munkáját tudják támogatni iránymutatással, tájékoztatással, a foglalkozás, illetve a játék alatti segítségnyújtással.

A szervezet előrelátására és nyitottságára utal, hogy 2012-ben, a fogadószervezetként történő regisztráció során a lehetséges önkéntes feladatokat széles spektrumban határozta meg: teremőr, tárlatvezető, információs munkatárs, muzeológus, gyűjteménykezelő és múzeumpedagógus munkájának segítése, adminisztráció, titkársági feladatok segítése, karbantartó.

A CSAPAT ÉS AZ ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

A néhány fős önkéntes csapat tagjai helyi lakosok, elsősorban az idősebb korosztályt képviselik, 55-65 év közöttiek. A Múzeum szerződést köt önkéntes segítőivel, és kiemelt módon a jelenlegi megbízott igazgató, valamint részben az általános igazgatóhelyettes koordinálja őket.

Az újonnan érkező önkénteseknek az intézmény nem biztosít bevezető képzést, ugyanakkor az egyes programok előtt előzetes tájékoztatást tart a rendezvényre érkező segítőknél – a rendezvényi helyszín előzetes bejárásával, a pontos teendők átbeszélésével.

⁴ <http://www.onkentes.hu/szervezetek/obudai-muzeum> (letöltés: 2019.09.06.)

Az önkéntes tevékenységgel töltött alkalmak során az önkéntesek egy jól működő szervezet részei lehetnek, a munka nyugodt és jó hangulatban telik, valamint megismerhetik a kiállításokat.

A szervezet az önkénteseket személyes ismeretség, esetleg meglévő önkéntesek ajánlásával éri el, kiválasztásuk alapja a megbízhatóság, érdeklődés a múzeumi terület iránt és a látogatóbarát attitűd.

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

A kihívások között szerepel az önkéntesség intézményen belüli újra-pozicionálása, a múzeum jövőbeli stratégiájának megvalósulását támogató, tervezett önkéntes tevékenység kialakítása az elmúlt években esetleges program tudatosabb szervezése által, ami magában foglal csapatépítést, képzések tartását a Múzeum valós igényeihez igazodva, új múzeumi munkatárs kijelölését a koordinátori feladatra, illetve az igények felmérését az intézményen belül.

Hatások

A hatékony önkéntes támogatás elsősorban a frontszemélyzet munkájához érkezik. Az önkéntesek bizonyos feladatok átvállalásával sokat könnyítenek a munkatársak terhein. A rendezvényeken való kisegítés során pozitív visszajelzést kapnak munkájukról, kiemelve annak önkéntes jellegét, illetve fontosnak tartja az intézményvezető, hogy munkájukat köszönő levéllel ismerjék el.

Ajánlás

Az Óbudai Múzeum megbízott igazgatója az önkéntes programnak a szervezeti célokhoz való illesztését javasolja, hiszen egy jól működő intézmény minden szervezeti része egy irányba mutat.

Együttműködésben élethosszig tanulva - önkéntesek a szegedi Móra Ferenc Múzeumban

„Az egyik legfontosabb a befogadó attitűd az egész szervezet részéről. Fontos, hogy legyen egy személy, aki koordinálja a programot, kapcsolatot tart az önkéntesekkel és ellátja őket információkkal, szervezi tevékenységüket.”

Ádász Mariann, múzeumi közművelődési szakember, önkéntes koordinátor, Móra Ferenc Múzeum, Szeged

Összegzés

A szegedi Móra Ferenc Múzeum 10 éve fogad önkénteseket átgondolt módon, külső szakértők együttműködését keresve felépítve és alakítva a programot. Példájuk azoknak lehet kifejezetten hasznos, akik képzésre alapuló önkéntes programot szeretnének létrehozni, vagy újragondolni.

A településről

A több mint 150.000 lelket számláló Szeged Magyarország harmadik legnépesebb városa. A város olyan hungarikumok otthona, mint a szegedi paprika, vagy a Pick

Szalámi. Emellett egyetemi város és fontos kulturális központ. Rendezvényei számos látogatót vonzanak.

Szeged megyeszékhelyként rendkívül széleskörű oktatási-kulturális-közművelődési és szociális intézményhálózattal rendelkezik. A szereplők szoros kapcsolatot tartanak fenn egymással.

Turisztikai szempontból a város kétségtelenül kiemelkedik.

A múzeumról

A megyei hatókörű város múzeumként működő Móra Ferenc Múzeum évente kb. 60-100 ezer fő látogatót fogad, ebből jellemzően 90% fölötti a magyarok aránya. A 102 fős létszámmal működő intézmény 20-30 fő önkéntest foglalkoztat.

A Múzeum kiterjedt kapcsolati hálóval rendelkezik a különböző szektorok intézményeit tekintve: óvodától a felsőoktatásig kapcsolatot ápol a szegedi és Csongrád megyei oktatási intézményekkel, így a múzeum a tanulás tere, melyet előszeretettel használnak ki múzeumpedagógiai foglalkozások alkalmával. A múzeum egyben kulturális központ, összművészeti tér is, a kiállítások mellett teret ad koncerteknek, színi előadásoknak, nagyrendezvényeknek. Szakmai összefogó és koordinációs szerepköre meghatározó a régióban.

Az önkéntességről

AZ INDULÁS

A Múzeum 2010 óta fogad önkénteseket, regisztrált önkéntesfogadó szervezetként.

Az országos múzeumi törekvések és kezdeményezések figyelemmel kísérése mellett a látogatószám növelésére irányuló törekvés és a munkatársak tehermentesítésének szándéka alapozta meg a képzésre alapuló múzeumi önkéntes program indulását.

A Múzeum az önkéntes program indításakor a Múzeumi Oktatási Módszertani Központtól, Káldy Máriától és Csordás Izabellától, a Szépművészeti Múzeum akkor már évek óta sikeresen működő önkéntes programjának alapítójától kapott szakmai segítséget.

2010-ben, a vidéki múzeumok közül elsőként hirdettek önkéntes programot. Olyan felnőttek jelentkezését várták, akik tárlatvezetői képzést követően vállalták nyugdíjas csoportok vezetését az állandó kiállításokban. Jelentős szempont volt továbbá, hogy a program lehetőséget adott a „múzeumi tudás” átadására az élethosszig tartó tanulás helyeként.

A program sikere erősíti az intézmény társadalmi beágyazottságát. 2011-ben újabb, a múzeumba addig leginkább iskolai keretek között járó célcsoportot célzott meg a programmal, az országban először középiskolásoknak szóló toborzás indult, mely a múzeumnak is igazi fiatalos lendületet adott és nagy hatással volt az élményszerű tanulási tapasztalat a diákokra is, akik a későbbiek során osztálytársaik és iskolai közösségeik számára tartottak tárlatvezetéseket. A program során a múzeum célja, a középiskolás korosztállyal történő szorosabb kapcsolat kiépítése, a jövő múzeumbarát nemzedékének nevelése is volt.

Az önkéntesek több területen segítik a szervezet munkáját:

- látogatóinformáció

- múzeumpedagógia
- kapcsolattartás, szervezés
- tárlatvezetés
- rendezvény lebonyolítása
- kutatómunka

A CSAPAT

Az évek alatt egy erős múzeumi önkéntes közösség alakult ki, ugyanakkor a létszám visszaesett, így 2017-ben új múzeumi önkéntes képzési programot hirdettek. A programot a Közönségkapcsolati és Kommunikációs Osztály osztályvezetője és egy közművelődési szakember, aki egyben önkéntes koordinátor is, fogják össze. Ők elsősorban e-mailben tartanak kapcsolatot az önkéntesekkel.

A teljes önkéntes bázis 30 fő, melyből 60-70% segíti rendszeresen a múzeum munkáját. Az átlagéletkor 45-55 év közé esik, de nagy a szórás: leginkább nyugdíjas korú szegedi lakosok alkotják a közösség bázisát, ugyanakkor középkorú munkavállalók, egyetemisták és kisgyermekes szülők is gazdagítják a csapatot.

A 10 éves programban többen a kezdetektől a Múzeummal tartanak.

ÖNKÉNTES MENEDZSMENT

Az önkéntesek toborzását megelőzően az intézmény számbavette erőforrásait mind személyi, mind egyéb források és kapacitások terén. A múzeumigazgató tájékoztatását kulcsfontosságúnak tartották, ugyanígy a szervezeten belül a kollégák informálását is. Az önkéntesek számára befogadó és támogató közeget kívántak teremteni, ezért az önkéntes program előnyeire és az esetleges nehézségekre is felkészítették a szervezetet értekezletek során. Emellett feltérképezték azokat a területeket, ahol az önkéntesek segítséget tudnak nyújtani, amellett, hogy az elsődleges cél a tárlatvezető önkéntesek kiképzése volt.

A toborzás alkalmával az országos és helyi sajtó és a szakma is visszhangot adott a kezdeményezésnek. A jelentkezési lap kitöltése mellett önéletrajzot és motivációs levelet is kértek az önkéntes jelöltektől. A felhívás mindhárom képzés esetén (2010, 2011, 2017) kb. 100 fős jelentkező létszámot vonzott. A személyes tájékoztatást és a további kérdések tisztázását követően a létszám megközelítőleg 60 százalékra csökkent.

A 2 hónapos képzési program hetente egy alkalommal 3-3,5 órás délutáni kurzust jelentett: frontális és interaktív formában ismerkedhettek meg a résztvevők a múzeumi önkéntesség és a tárlatvezetés mikéntjével.

A múzeumi önkéntes tárlatvezető képzés lebonyolításában elismert szakemberek közreműködtek, többek között Hemrik László, a Ludwig Múzeum múzeumpedagógusa, Vásárhelyi Tamás, valamint a képzés létrejöttének szakmai oldalát segítő önkéntes központ, a Talentum Alapítvány vezetője, Zsivkovitsné Gyenes Krisztina, továbbá olyan helyi szakemberek, akik a nyugdíjas korúakkal történő kommunikáció módszertanát adták át a résztvevőknek.

A régebb óta működő önkéntesek a 2017-ben indult képzés során előadókként és mentorokként segítettek az új önkéntes jelölteket.

Ezt a vizsgára történő felkészülés követte, melynek során próbatárlatvezetési lehetőséget, személyi mentorálást is biztosítottak leendő önkénteseiknek, ami sok hasznos tapasztalatot hozott. A vizsga több turnusban zajlott, a választható állandó kiállítások közül egy, legfeljebb két tárlatból szereztek elismerő minősítést a vizsgázók. Az önkéntes avatóünnepség adták át az önkéntes kitűzőket és kötötték meg az önkéntes szerződést.

Kapcsolódó dokumentumok (melléklet): 2017-es képzési leírás

LEGFŐBB KIHÍVÁSOK

Az egyik legfőbb kihívás a szervezeten belül az önkéntesek és a velük kapcsolatba kerülő munkatársak időbeosztásának összehangolása. Előfordul továbbá, hogy nehézségekbe ütközik az önkéntesek folyamatos foglalkoztatásának fenntartása. Ez esetben a koordinátor egyezteteti a kölcsönös igényeket és kapacitásokat.

Hatások

A munkatársak a sikeres vizsgán látják, hogy a kiállítások bemutatása megbízható és elkötelezett "kezekbe kerül".

A segítség a múzeumi munka ellátásában jelentős könnyítéssel és tehermentesítéssel jár.

A látogatók emberközeli magatartással és kedves hozzáállással, felkészültséggel találkoznak az önkéntesek személyében.

Az önkéntesek a múzeum jó hírét viszik és esetenként lelkesedésükkel más családtagokat, ismerősöket is bevontak, akik időközben az intézmény önkéntesei lettek.

Ajánlás

A képzések tervezése során a ki, kikkel, mit, hol, hogyan, mikor, miből, miért? kérdéseket feltették maguknak a szervezők, akkor is amikor a harmadik hasonló jellegű képzést indították. Fontos megjegyezni, hogy egy képzés életre hívása az önkéntesek avató ceremóniájáig egy intenzív időszak, melyben rengeteg munka van a szervezők és az önkéntesek részéről is. Az újdonság erejének elmúltával is folyamatosan igyekeznek, hogy fenntartsák a lelkesedést és a közösséget is.

Korábban a programról megjelent publikáció:

Csizmaziáné Lipták Mária: „Tárgyak gyűjtőhelye – emberek gyűjtőhelye”
<http://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20180606/muzeumi-iranytu-13.pdf>

Önkéntes Tárlatvezető Program a Móra Ferenc Múzeumban

2017. szeptember 13 - október 18.

Szeptember 13., szerda 16 óra: Tájékoztató a programról – HELYSZÍN: Móra Ferenc Múzeum

- Köszöntés, általános tájékoztató a programról: Szatmári Csilla és Ádász Mariann, Móra Ferenc Múzeum
- Tájékoztató az önkéntességről: Zsivkovitsné Gyenes Krisztina, Talentum Alapítvány

1. képzési alkalom: szeptember 20., szerda 14 óra – HELYSZÍN: Móra Ferenc Múzeum

- „Mi az önkéntesség?” -általános ismeretek az önkéntességről: Zsivkovitsné Gyenes Krisztina, Talentum Alapítvány
- Miért legyek múzeumi önkéntes? Egy önkéntes tárlatvezető képzés tapasztalatai: Csizmaziáné Lipták Mária, önkéntes koordinátor - Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK)
- Körbevezetés a Múzeumban: Szatmári Csilla és Ádász Mariann, Móra Ferenc Múzeum

2. képzési alkalom: szeptember 27., szerda, 14 óra – HELYSZÍN: Móra Ferenc Múzeum

- Patinás épület, patinás múlt - A Móra Ferenc Múzeum története: Medgyesi Konstantin, Móra Ferenc Múzeum
- Bevonzó vezetések, bevonzó vezetők. Tárlatvezetési módszertan: Hegedűs Anita - Krassói Anikó - Medgyesi Konstantin, Móra Ferenc Múzeum
- Móra Ferenc emlékszoba bemutató tárlatvezetés: Krassói Anikó, Móra Ferenc Múzeum

3. képzési alkalom: október 4., szerda 14 óra – HELYSZÍN: Móra Ferenc Múzeum

- A múzeumi műtárgyhoz való közelítés: Hemrik László, Ludwig Múzeum Kortárs Művészeti Múzeumpedagógiai Módszertani Központ osztályvezetője, múzeumpedagógus
- Képzőművészeti kiállítás bemutató tárlatvezetés: Szabó András képzőművész

4. képzési alkalom: október 11., szerda 14 óra (Találkozó a Móra Ferenc Múzeum aulájában)

- Kass Galéria: bevezetés a kiállítóhely történetébe: Szatmári Csilla és Ádász Mariann, Móra Ferenc Múzeum - HELYSZÍN: Kass Galéria
- Fekete-ház: Enteriőr kiállítás bemutató tárlatvezetés: Tóth István és Krassói Anikó, Móra Ferenc Múzeum - HELYSZÍN: Fekete-ház
- Az önkéntes tárlatvezetés módszertana – középpontban az (önkéntes) tárlatvezető: A Móra Ferenc Múzeum Önkéntes Csapata - HELYSZÍN: Fekete-ház

5. képzési alkalom: október 18., szerda 14 óra – Helyszín: Móra Ferenc Múzeum

- Néprajzi állandó kiállítás bemutató tárlatvezetés: Bárkányi Ildikó, Móra Ferenc Múzeum
- Természettudományi állandó kiállítás bemutató tárlatvezetés: Varga András, Móra Ferenc Múzeum
- Vizsgakövetelmények ismertetése

A próba tárlatvezetések az október 23-i héttől kezdődően indulnak.

Vizsgahét: november 13-i hét

Önkéntes avatőnnepség tervezett időpontja: november vége.

